

A LEGNAGYOBB
MAGYAR
HETILAP
AMERIKÁBAN

MAGYAR HIRADÓ

THE LARGEST
HUNGARIAN
WEEKLY IN
THE UNITED STATES

No. 14. SZÁM.

PITTSBURGH, PA. 1919. ÁPRILIS 3.

TIZENEGYEDIK ÉVFOLYAM — EGYHÁZTALAN ÉV. YEAR.

NAGY ÜTKÖZETEK ELŐTT.

BUKARESTBE VISZIK A MAGYARORSZÁG ELLEN INDULÓ SZÖVETSÉGES SEREGET. — MAGYARORSZÁGOT NEM OLDJÁK FÖL A ZÁRLAT ALÓL. — NEM IGAZ, HOGY A MAGYAR KORMÁNY HADAT ÜZENT VOLNA VALAMELYIK ORSZÁGNAK. — MINDEN DARAB FÖLD ÁLLAMI FELÜGYELET ALÁ KERÜL, DE A KISEBB BIRTOKOKAT NEM KOBOZZÁK EL. — A MAGYAR KORMÁNY SZÖVETKEZNI AKAR A NÉMETEKSEL. — A CSEHEK UJRA KASSÁN VANNAK. — OLYAN HADSEREGE LESZ AZ ORSZÁGNAK, AMILYEN MÉG SOHASEM VOLT. — ULTIMÁTUMOT KÜLDTEK A CSEHEKNEK. — A SZÖVETSÉGESEK NEM AKARNAK SZÓBA ÁLLANI A BOLSHEVIKI KORMÁNYNYAL. — A KORMÁNY FONTOS NÉP JÓLÉTI INTÉZKEDÉSEI. — A SZÖVETSÉGESEKSEL BARÁTSÁGBAN AKARNAK MARADNI. — A SZÍNHÁZAK ÉS MŰVÉSZETI TÁRSULATOK ÁLLAMI KEZELÉSBE. — AMERIKA NEM ENGEDI EGYETLEN KATONÁJÁT SEM MAGYARORSZÁG ELLEN VINNI. — ÉHINSÉG VESZÉDELME FENYEGTI BUDAPESTET.

Szövetséges sereg megy Magyarország ellen.

LONDON, április 1. — Bukarestből Románia fővárosából jelentik, hogy a Fekete tengeri oláh kikötőben, Konstanzban megkezdtek azoknak a szövetséges katonáknak partraszállását, akiket Magyarország ellen fognak vezetni.

Egyedül Magyarország nem kap segítyt.

LONDON, április 1. — Megbízható forrásból jelentik, hogy a szövetségesek a határzárlatot valamennyi központi ország ellen föloldották, csak Magyarországgal szemben maradt meg a zárlat továbbra is. Ezt az angol képviselőházban is be fogják jelenteni. A központi országok tehát, az egy Magyarország kivételével, kapni fognak élelmiszert és egyéb segítséget, de csak a legnagyobb ellenőrzés mellett.

Washingtonból azt írják, hogy a szövetségeseknek ez lesz a leghatásosabb intézkedése a bolshevizmus terjedése ellen.

Egyesek azonban azt indítványozzák, hogy jobb volna Magyarországot is segíteni s így "élelmiszert-offenzívával" venni föl a harcot a bolshevizmussal.

Magyarország nincs háboruban senkivel.

LONDON, április 1. — Kun Béla magyar külügyminiszter egy Budapestre küldött szikratáviratban azt jelenti, hogy hazugság az, mintha Magyarország háborút üzent volna Szerbiának és Romániának. Ugyanakkor kijelenti, hogy az ország összes földjeit három napon belül állami birtoknak fogják kihirdetni s minden adósságot semmisnek fognak kijelenteni. Ez csakis azt jelenti, hogy az ország semmi adósságát sem fogja fizetni, köztük a hadikölcsönöket sem. Fényes, a magyar kormány bécsi külveté kijelentette, hogy Magyarországnak a lehető legszorosabb gazdasági kapcsolatban kell lennie Német-Ausztriával.

Ujra szövetségnek akarnak a németekkel.

BUDAPEST, március 31. — A magyar kormány követeket küldött Berlinbe azzal a céllal, hogy ott a németekkel a szövetségesek ellen szövetséget kössenek.

Budapestre számos olyan tiszttal érkezett, akik Mackensen tábornag hadseregében szolgáltak. Céljuk az, hogy német módra szervezzék meg a magyar forradalmi hadsereget. A magyar hadseregnek jelenleg száz ezer embere van.

Budapest népe teljesen a gazdagok ellen fordult, de ugyanakkor mindenki a legnagyobb erőfeszítéssel azon van, hogy minden zavart és féktelenkedést elkerüljenek. A főváros külsőleg egészen nyugodt, csak az új forradalom legelső napjaiban voltak zavargások. A rablásokon rajtacsipett emberek közül eddig mintegy 150-et végeztek ki.

Az új rend csak azoknak jelent szabadságot és biztonságot, akik mindenben engedelmessékednek a kormánynak. A külföldi újságtudósítók is csakis azt továbbíthatják távirati úton, a mit a kormány emberei jóváhagyának.

A csehek elfoglalták Kassát

A cseh seregek, a melyek a tót megyék

alsó részében harcra keveredtek a magyarokkal, elfoglalták Kassa városát és egész környékét. Magyarország nyugati részében és Erdélyben a német származású lakosok ellenszövegnek az új kormánynak és arra törekednek, hogy függetlenséget szerezzenek maguknak.

Szegeden és több délmagyarországi városban a franciák megengedik, hogy a bolsheviki uralom emberei berendezkedjenek, dacára annak, hogy több helyen kisebb zavargások is voltak. Az ország területét csakis miniszteri engedéllyel lehet elhagyni.

Kun Béla külügyminiszter kijelentette, hogy a magyar kormány nem akar jelenleg háborúba keveredni a szövetségesekkel, sőt ellenkezőleg, békében akar élni minden egyes országgal. Az új uralomnak csak az a célja, hogy a magyar nép érdekeit megvédje s védelmébe vegye a magyar földet és a magyar ipart, ami a nép tulajdona és senki másé.

A magyarok hangoztatják azt is, hogy eljártasuk teljesen jogos a Wilson féle 14 pont alapján s hogy a személyes szabadságra vonatkozó eszméik meg vannak írva az amerikai alkotmányban.

A magyar külügyminiszterium hivatalait a királyi palotában rendezték be. Nők is nagy számmal állanak be az új magyar hadseregbe.

A házbékeket mindenütt leszállították 20 százalékkal. A házbékeket nem a házigazdák, hanem a kormány veszi föl a házmesterek útján, akikre a pénzbeszedést rá bízták.

Ultimátum ment a cseheknek.

Bécsből érkező hírek szerint a magyar kormány ultimátumot küldött a csehszlovák kormánynak. Március 30-án azt jelentették, hogy a Budapesten levő német követség azt ajánlotta a Magyarországon élő német alattvalóknak, hogy hagyják el Magyarországot területét.

Követelik a magyar kormány lemondását

A szövetségesek követelik, hogy a most uralmon lévő magyar kormány mondjon le. Követelik azt is, hogy az országos választásokat minél hamarabb meg kell ejteni, de úgy, hogy a szavazás a szövetséges csapatok ellenőrzése mellett történjen.

A békekonferencia olyan híreket kapott, hogy magyar csapatok Budapesttől mintegy százezer főtávnyire megtámadták a franciák és szerbek csapatait. A hírek nagyon nyugtalanítják a béketanácskozás tagjait.

Párisi hírek szerint Budapestet még mindig tart a fosztogatás. Különösen az üzleteket rabolja ki a csöcselék. A jobb módú nép ezüstkészletét, évszázkezeit stb. pedig a kormány koboztatja el.

Budapestben nem dolgoznak a munkások. A kormány rátette a kezét a bankokra, gyárakra és nagybányákra egyaránt, a hol most mindent feltárba írnak össze. Több házat lefoglalt az állam, sok helyen házkutatást rendeztek és számos embert letartóztattak.

Az új kormány egyik érdekes intézkedése, hogy az újságoknak nem kell többé közölni a laptulajdonos és a felelős szerkesztő nevét.

Hasonlóképpen átvette a kormány az összes színházak, orfeumok és mozgófénykép színházak kezelését is, a melyeknek pro-

grammját ezentúl a közoktatásiügyi miniszter fogja meghatározni. Ezeket az intézményeket is föl fogják használni arra, hogy szinpadjairól a kormány terveit és álláspontját megismertessék a néppel, de ugyanakkor vigyáznak rá, hogy a programok csakis a köznevelődést szolgálják. Az iskolákban eltörölték a hitoktatást s helyette politikai és társadalmi dolgokat fognak tanítani.

Barátság a szövetségesekkel szemben.

Az egyik angol lap tudósítója hosszasan beszélgetett Kun Béla bolsheviki külügyminiszterrel, aki ezeket mondta neki:

"Semmi okunk sincs rá, hogy a szövetségesektől megvonjuk a barátságunkat, de minden attól fog függni, hogy a szövetségesek hogyan bánnak velünk. Ha ellenségesen fognak viselkedni, természetesen védekezni fogunk. A megszállott területekre nézve szívesen beleegyeznék abba, hogy az ott lakó nép szavazása döntson abban, hogy melyik országhoz tartozzanak. Nekünk az a meggyőződésünk, hogy ezek a nemzetiségek Magyarországhoz akarnak tartozni a jövőben is. Én magam részéről nem sokat törődöm ezzel a dologgal, mert mi az összes népek testvériségét hirdetjük és nem tartjuk fontos dolognak a határok kérdését. Az kétségtelen, hogy a magyar anyaföldök rendszer megbuktatását a szövetségesek halogatása, hogy nem akarták élelmiszereket és nyers anyagokat küldeni Magyarországra, sokkal jobban elősegítette, mint bármely más körülmény. Beismernem azt, hogyha küldtek volna élelmiszert és nyersanyagot, ugy a mi dolgunkat nagyon megnehezítették volna. Ha a békét idejében megkötik, a szovjet kormányzat megalakulása messzire elhalasztódott volna. De azért semmiképpen sem maradt volna el ez az átalakulás, mert a háború arról győzte meg az embereket, hogy valóban forradalmi változásoknak kell történniök.

A Magyar szovjet kormány alkotmányát az orosz Lenin tervei és utasításai alapján készítették el, de Lenin hangsúlyozta, hogy a magyaroknak nem lenne tanácsos mindenben az orosz példát követni. Az, hogy Magyarországon a munkásság uralkodik, nem jelenti szükségképpen azt is, hogy erőszakoskodni kell. Erre csakis akkor kerül sor, amikor szükség lesz rá."

A magyar kormány elrendelte Sztjerényi József volt kereskedelmi miniszter elfogatását, akit börtönbe is vetettek.

Ostromállapot Fiumében.

Fiumében, Magyarországon egyetlen kikötő városában az ottani szövetséges csapatok parancsnoka kihirdette az ostromállapotot.

A szövetségesek legelső haditanácsa Mangin francia tábornokot bízta meg a Magyarországon elleni hadjárat vezetésével. Ő lesz a lengyel seregek fővezére is és hadvonala a Balti tengertől a Fekete tengerig fog terjedni.

Amerikaiak nem mennek Magyarország ellen.

LONDON, április 2. — Wilson elnök kijelentette az amerikai béke delegátusok előtt, hogy a balkáni és magyarországi harcokban egyetlen egy amerikai katonát sem szabad használni. Az amerikaiak az ottani

háborús ügyekbe egyáltalában nem fognak beavatkozni.

Eroősen áll a lábán a magyar kormány.

Március 25-én írják Budapestre, hogy minden zavar és vérengzés nélkül sikerült megszilárdítani az új bolsheviki kormány uralmát. A magyar földön élő idegeneket biztosították, hogy semmi bántódásuk nem lesz. Az angol és amerikai tisztek népszerűsége nem csökkent.

A hadseregtől le egészen a fürdőszobáig minden az állam felügyelete aláment. Ezeket az intézkedéseket a gazdagok és szegények egyaránt helyesléssel fogadták.

A hadsereget tisztára önkéntes alapon szervezik; az erőszakos sorozást azonnal eltörölték. A katonák havi 450 korona fizetést kapnak, de ezenkívül ellátást, ruhát és fegyvereket is, sőt családjaikról is a kormány visel gondot a katonák elhagyása ideje alatt. Az egyes ezredek vezetőit a hadügyminiszter nevezi ki és minden rangú katonára kinevezhető a vezetők közé. A tiszteket csakis eddigi érdemeik alapján nevezik ki, szigorú vizsgálat után. Bizonyosra veszik, hogy soha olyan jó és megalégedett hadsereg nem volt az országnak, mint amilyen ez lesz.

Az igazságszolgáltatást teljesen megváltoztatták. A bíróságok három emberből állnak; egy elnök és két tag. Ezek a bíróságok szakadatlanul működnek, ítéleteiket gyorsan hozzák meg s inkább a valódi igazságra törekednek, mint a törvény betűjének megtartására. A büntetést azonnal végrehajtják a vádlotton. Halálos ítélet csak a három bíró egyhangú szavazata mondhat ki.

Rendkívül szigorúan megbüntetik a hamis hírek terjesztőit. Az összes címeiket és rangokat eltörölték. A kereskedőkre ráparancsolták, hogy adják be a készletükéről szóló leltárt s jelentsék be, mennyi betétjük van a bankokban. Ez azonban csak azért történik, hogy a kormány tájékozva legyen, de elkövetni sem az üzletek készleteit, sem a bankbetéteket nem fogják.

A tözsédet a kormány bezáratta. A nyilvános fürdők megnyiták a munkás osztály és az iskolás gyermekek előtt, akik teljesen ingyen használhatják a fürdőket. Hasonlóképpen elrendelték, hogy szombat napokon a magánlakások fürdőit is meg kell nyitni a közhasználat előtt.

Az ország különböző részeiben élő magyar munkások egyhangulag kimondották, hogy az új kormánynak ezen intézkedéseit jóváhagyják.

Zsidókból áll a magyar kormány.

Az egyik bécsi újság azt a hírt közli, hogy a magyar kormány összesen 30 tagból áll, akik közül 24 zsidó és hat keresztény. Az újság azt hiszi, hogy a magyarok aligha fognak belenyugodni abba, hogy ilyen kormányt intézze az ország ügyeit.

Pozsony olasz csapatok szállották meg, a csehek kifejezett kérésére. Az új kormány egyenjogúvá teszi a törvénytelen gyermekek a törvényes gyermekekkel. A házasságkötés könnyen és egyszerűen megy, hasonlóképpen az elválás is.

Akinek pénze van a bankban, csak 2000 koronáról rendelkezik korlátlanul, a többi csak külön engedéllyel használhatja. A bankigazgatók megmaradhatnak a helyükön, de havi fizetésük legfeljebb 3000 ko-

rona lehet. A bankok és takarékpénztárak rendszeresen működnek.

Minden olyan gyárban, vagy műhelyben, ahol 20 embernél több dolgozik, a dolgokat a munkásokból választott bizottságok intézik.

A kormány rendeletet adott ki, hogy az ország területén csakis olyan embereket töltsenek meg, akik vagy testileg, vagy szellemileg dolgoznak. Mindenkinek dolgozni kell, de a ki nem tud munkát találni vagy munkát nem talál, azokról az állam gondoskodik.

Éhínség veszedelme fenyegeti Budapestet.

Budapestre Prágába visszatért cseh küldöttség egyik tagja azt mondja, hogy a magyar fővárosnak legfeljebb tíz napra elegendő élelmiszere van. Naponta legfeljebb 300 szarvasmarha érkezik a budapesti vágszínházra, hol a vad vadak időben a napi átlag 3500 szokott lenni.

Állítólag maga a budapesti nép is, a mely éhínségtől és teljes szénhiánytól fél, azt óhajtja, hogy a szövetséges csapatok szállják meg a fővárost.

A munkások bérét is hivatalosan állapították meg és pedig úgy, hogy a férfiak napi 30 koronát, a nők 25 koronát, a gyermekek 20 koronát kapnak naponta.

Több ezer olyan ügyvéd, bíró, hivatalnok és üzletember, akik a forradalom vagy az ellenséges megszállások miatt állásukat elvesztették, mint munkásemberek keresnek foglalkozást.

Hoover, a szövetségesek élelmezési felügyelője azt tervezi, hogy azt a 250 darab sértést, a melyeket a magyar kormány Dél-magyarországra küldött, visszaadja a magyaroknak. A szerbek a disznókat eddig semmiképpen sem akarták visszaadni.

3 millió aker francia föl használhatatlan.

A franciák hivatalos jelentése szerint a háború alatt 3 millió aker francia föld úgy elpusztult, hogy egyáltalában semmire sem lehet használni. A földeket négy év óta nem is használták.

Megállapították azt is, hogy az elpusztult területek termés vesztesége évenként legalább 200 millió dollár a francia nemzet ilyen természetű vesztesége. Az elpusztított területből 700 ezer aker olyan állapotban van, hogy csak hosszú esztendő múlva lehet használni, de sok az olyan terület is, a mely soha többé használhatóvá nem lesz. 2 és fél millió aker olyan föld van, a melyet a franciák védekezési célokra használtak s a melyeknek rendbehozására legalább 3 esztendő kell.

Hasonlóképpen nagy a veszteség igavonás és szarvasmarha állatokban. A németek a fegyverszünet megkötése előtt, de után is, az állatállományt Belgiumba hajtották, a hol ezerszámra döglötték éhen.

A háború alatt körülbelül 480 ezer lakóház pusztult el. Ebben a számban nincsen benne az elpusztult templomok és gyárak száma. Az Aisne kerület, 841 faluja közül csak 25 élte túl a háborút sértetlenül. Igen sokat a földig leromboltak.

FIGYELJEN ELŐ A MAGYAR HIRADÓRA. ELŐFIZETÉSI ÁRA EGY ÉVRE EGY DOLLÁR ÉS ÖTVEN CENT.

Messze jártaim, mikshol is volt jó dolgom. Hej, de szíven csak azt mondja, jobb otthon. A kapitány figyelmesen hallgatta. — Ez nagyon szomorú. Valami vigabbot. Jánosny merőben nézett a kapitány szemébe s felelt: — Kedves apám, érzem, hogy sírom szélén áll Jánosny és azaz azaz. Benkone Kisirt szemmel hordta a fiától a jofele tyuklevest. Nem kell már annak semmi. A lélek esett ki belőle. Nagyon rosszul lett. Egy éjjel, sólében, az apját szólította. Az öreg gyertyát gyújtott és odament. —

AMERIKAI MAGYAR SZÖVETSÉG.

TITKARI BEKÖSZÖNTŐ.

Rövid habozás után örömmel tettem eleget az Amerikai Magyar Szövetség legutóbbi tisztkari ülésén megnyilvánult, reám nézve igen megtisztelő azon óhajának, hogy vállaljam el a lemondás folytán megüresedett titkári állást.

Haboztam, mert sokkal kényelmesebb és előnyösebb lett volna reám nézve, ha távol az amerikai magyar közélet forgatagától, folytatom előbbi foglalkozásomat. De örültem a meghívásnak és örömmel fogadtam el, mert szeretem a magyar fajt és meg vagyok róla győződve, hogy soha nagyobb szükség nem volt az Amerikai Magyar Szövetség céljainak megvalósítására irányuló komoly, célutadati és szakzerű munkálkodásra, mint éppen a mostani gondterhes időkben, a világtörténelem egy új korszakának küszöbén.

Mert mi az Amerikai Magyar Szövetség célja? — Az alapszabályok szavaival elve, a Szövetség célja:

"Az Amerikában lévő magyarok testületi összetartása, anyagi és erkölcsi érdekeinek védelme, érvényesülésük rendszeres elősegítése és minden irányban való olyan fejlesztése, hogy az amerikai magyarság képes legyen mindenképpen eleget tenni egy a fogadott, mint a szülőháza iránti kötelességének és elfoglalhassa az őt megillető helyet az amerikai társadalmi, politikai és üzleti életben."

A régi amerikaiak jól tudják, hogy ennek a célnak főisküldt híve voltam már tizenhét év előtt, amikor segédkeztem a Magyar Művelődési Szövetség megalapításában, a melynek elvei alapján épült föl utóbb a mostani Szövetség.

A legsürgösebb teendőkre nézve az utolsó tisztkari ülés megállapított, s a lapokban között programot nyújt bővebb tájékoztatást. Ennek a programnak a megvalósítására akarom legelőször minden időmet, és minden tehetséget fordítani, s azt az elvet vallom: MINÉL KEVESEBBET BESZÉLNI, DE ANNAL TÖBBET DOLGOZNI. A szépen hangzó, de komoly munka nélküli értéktelen szövegek ideje letűnt már.

A tisztkari ülésen kiküldött bizottságnak hosszas kutatás után sikerült a Szövetség számára megfelelő irodahelyiséget találni, még pedig ugyanabban az épületben és ugyanazon az emeleten, a hol a régi iroda volt: 404 SUPERIOR BUILDING. Az új helyiség néhány nap múlva kész lesz a beköltözésre s ott minden közérdekű ügyben a magyarság rendelkezésére fogok állani.

Munkálkodásom sikere nagy mértékben attól függ, hogy milyen támogatásban fog az amerikai magyarság részesíteni. E tekintetben nagy hátorítást szolgál, hogy a Clevelandba való érkezésem óta elmult rövid néhány nap alatt máris több városból kaptam meghívást, hogy a Szövetség elnökeivel együtt látogassak el oda, s így a helyi központok szervezése és új tagok gyűjtése a központi iroda munkájával egyidejűleg fog háladhatalni.

Multam följogosít arra, hogy az amerikai magyarok bizalmát kérjem. Remélem, nem fogják azt tőlem megtagadni. Cleveland, O., 1919 évi április hó 2.

PIVÁNY JENŐ,
az Amerikai Magyar Szövetség titkara.

BETÖRŐK AZ ELM STREETEN.

McKEESPORT, PA. Az Elm Streeten lakó Tomkó Józsefnél elmult hét keddjén viradóra az ablakon keresztül betörők jártak s negyvenkét dollárt és egy kabátot elraboltak. A kabátot, melyben a bankbetét könyvecskéje volt, az utcán megtalálta. Az esetet bejelentette a hatóságnál.

KERESZTELŐ.

PITTSBURGH, PA. — Hegedűs András és Perliki Anna újszülött kis leányát a napokban keresztelték meg a pittsburghi róm. kath. templomban Anna Mária névre. Keresztelői voltak Perliki Antal és neje Tomoiák Mária. Keresztelői után vig lakomát tartottak a boldog szülők, hol sok felköszöntő hangzott el.

MEGTALÁLT HOLTTEST.

Fecsko József holttestét megtalálták.

McKEESPORT, PA. Annak idején a Magyar Híradó megemlékezett arról, hogy a Szabolcs megye, pusztadobosi származású Fecsko József eltűnt, ismerősei kutatták; de nem tudtak ráakadni, sehol sem. Hogy a multkorában a meleg tavaszi nap a folyó vizét melegebbé tette, felhozta Fecsko holttestét is, kit vagy hat hétig tartott magában.

A hatóság Valk temetésrendező intézetébe vitette a hullát, hol a földieit azonnal felismerték benne Fecsko Józsefet, ki nek eltakarításáról gondoskodtak.

Fecsko Hortvay Tint Plate Millben volt alkalmazva s még február réjén, fizetés napján a Liberty Way-ról, a hol burdon volt, a városba indult egy-

kis itálért. Ezért gyanu támadt, htaña utonállásnak esett áldozatul, de most a pénz, a mi nála volt a ruhája zsebében megtalálták, tehát a kétely elmúlt. A szerencsétlenül járt magyar az óhajában felesége és három gyermeke gyászolja.

NÉVNAPI ÜNNEPÉLY.

PHILADELPHIA, PA. Egy feledhetetlen névnapi ünnepély volt megtartva március 23-án. A köztisztviselőben álló Kovács Gábor tartotta nevenapját. — Kovács Gábor a magyar ref. egyházközségnek főgondnoka, az Egyesült Petőfi Sándor Szövetkezet 51ik osztályának alapítója s központi kerületi ellenőre. A népnapi ünnepen sok jó barátja jelent meg és sok felköszöntésben és jó kívánatokban volt része. Különösen Nt. Kovács Miklós István ref. lelkes szép beszédben méltatta érdemeit a sok jó kívánat mellett. Tarr Gyula a Petőfi Szövetkezet központi elnöke szép beszédet mondott s méltatta az ünnepelt érdemeit.

Ugyszintén Johanidesz Gábor, ki szintén előkelő szerepet tölt be a magyar ref. egyháznál, kedves neje jelenlétében együtt töltöttük a Gábor névnapot.

LEVELES LÁDA.

Érdeklődő. Pa. Nehéz, nagyon nehéz az ön dolga, amin alig lehet segíteni. Hogyan lehet 2200 dollárt egyetlen sor írás nélkül oda adni. Ugy-e ha az újságra \$1.50 fizetnek, megkövetelik a nyugtát és követelik, ha elmarad a lap. Bánya és telek hiénának pedig olvasatlanul adnak ezeket. Mi ismerjük az ottani egész bánya történetét és tudjuk, hogy sem ön sem pedig társai egyetlen centet sem fognak visszaadni. Megjegyezzük, hogy akkor sem kapnának, ha írásuk volna. Levelet egyébként átadjuk az

Amerikai Magyar Szövetségnek s majd onnan fog értesítést kapni.

P. Gy. Hovan. Pa. Mi nem kaptunk olyan levelet öntől, melyben vers is lett volna. Teszék talán újra beküldeni.

Szitar Tamás, Barton, Ohio. Az olaj részvények ügyében megkaptuk levelét s a dolgunk utána fogunk nézni. Sajnáljuk, hogy ön is részvénybe fektette a pénzét.

Frank J. Semelweis. Martins Ferry, O. Vigyázzon, a mig nem késő. Egyik telekküldőnkől se vásároljon telkeket. Az egyiket most itélték el, a másik ellen pedig már eddigelő több panasza érkezett be hozzánk. Ugy hisszük, hogy rövidesen foglalkozni fogunk mind a két ügyönkség viselt dolgaival. Intse vigyázatra a barátait és ismerőseit.

A "Magyar Híradó" a legjobban megterhel. Előfizetési ára egy dollár 50 cent.

Biztos hely Liberty Bondjának.

Az Ön Liberty Bondjának biztos helye lesz a mi nagy páncél szekrényünkben, melyet az Ön nevére bétete ingyenesen örzünk meg. A szelvényeket levágjuk minden hat hónapban s az összeget 4% kamattal az Ön javára írjuk. Ne rejtse el Liberty Bondjait vagy pénzt otthon. Önnek nincs olyan biztos helye, mint a milyen a mi bankunk. Jöjjön be hozzánk.

\$1.00-ral lehet betéteket nyitni.

Farmers Deposit Savings Bank

Fifth Avenue & Wood Street,
Pittsburgh, Pa.

Keresse az itt ábrázolt kutya-
fejet a bank ablakain.



4% kamatot fizet. Nyitva szombaton reggel 9 órától este 9 óráig. Vannak hivatalnokaink, kik beszélnek és írnak az Ön anyanyelvén.

TARTALÉK TÖBB, MINT 6 1/2 MILLIÓ DOLLAR.

Negyedik Születésnap Kiárulás!

Ez a legnagyobb születés napi kiárulás, melyet mi valaha tartottunk — mivel ilyenek terveztük. Legnagyobb az értéket, a választékot lehetőleg s ezen a kiáruláson a legfrissebb s teljes új áruk kerülnek eladásra. Saját érdekében cselekszik tehát, ha bemegy a városba s bevásárolja nálunk a HUSVÉTRA ÉS TAVASZRA való összes szükségleteit.

Ujra figyelmébe ajánljuk, hogy a mi elárúzóink beszélnek az ön nyelvén.

THE ROSENBAUM CO.
LIBERTY STAMPS AND PEN
20% Green Trading Stamps in Addition to Best Values

PITTSBURGH, PA.

Kerjen magyar tolmácsot a külföldi osztályunkban, mely a Base mentben van.

A PUPOS

vagy
A MAGYAR
DETEKTIVEK
KIRÁLYA

DETEKTIV REGÉNYEK.
DETECTIVE MAGAZINE.

Egyedüli magyar
Detektiv Regény-
tár Amerikában.

The only Hunga-
rian Detective
Magazine in
America.

No. 8. SZÁM.

Első évfolyam — First Year.
Pittsburgh, Pa., 1920 április 5.
EGY FÜZET ÁRA 10 CENT.



OLVASTA

már ennek az évnek legértékesebb regényét? Olyan csodás olvasmányt, olyan páratlan érdekességű regényt még nem adtak az amerikai magyarság kezébe, mint A pupos vagy a magyar detektivek királya című csodaszép regény.

Készen áll már a nyolcadik füzeté is ennek a nagyszerű regénynek s gyönyörködhetik benne mindenki, aki szereti az érdekesítő olvasmányt. Aki szereti a titokzatos, rejtélyes történetet, párosulva szép szerelmi történettel, az okvetlenül rendelje meg e pompás nagy regényt.

A regényben három bűnügy kapcsolódik össze, melyeket határtalan ügyességgel és csodás ravaszsággal követnek el. Pálffy, a magyar detektivek királya, emberfeletti munkával és nagyszerű tehetséggel igyekszik a bünteteket megoldani.

Minden héten új és folyton érdekesebb füzet jelenik meg
EGY FÜZET ÁRA 10 CENT, EGY EGÉSZ ÉVRE TEHÁT 5 DOLLÁR ÉS 20 CENT. AKI AZONBAN 4 DOLLÁRT BEKÜLD, AZ MEGKAPJA EGY TELJES ÉVEN KERESZTÜL REGÉNYÜNK MINDEN EGYES FÜZETÉT, ÖSSZESEN ÖTVENKÉT FÜZETET.

Ragadja meg ezen kedvező alkalmat mindenki, aki szereti a szép és jó olvasni valót. Igen sok elismerő levél van a birtokunkban, melyek a legnagyobb meglepedés hangján írják regényünkről.

Aki az első 8 füzetet akarja, küldjön be 80 centet s postafordultával megküldjük.

HUNGARIA KÖNYVNYOMDA

4803 SECOND AVE.,

PITTSBURGH, PA.

A PITTSBURGHI KATH. HITKÖZSÉG VÁLSÁGA.

— Első közlemény. —

Viharzik a pittsburghi katolikus magyarság tábora s a békétlenség, az elégedetlenség moraja zug végig a népes hitközségben. A pittsburghi katolikus magyarok, kik közel egy évtizeden át folytattak harcot csupán azért, hogy melyen áll-
 érzett s a lelkük legbensőbb fakadó vallásos meggyőződésüknek abban a hajlékban adhas-
 saanak kifejezést, melyet ők ma-
 guk emelnek az Isten dicsősé-
 gére: eljutottak abba az álla-
 potba, mely nem csupán a hit-
 községnek, de minden egyes
 tagnak az erejét is próbára te-
 sz. Az a harc, melyet azért
 folytattak a pittsburghi magya-
 rok, hogy istentiszteletet tar-
 tására kapjanak engedélyt, em-
 lékeztetett bennünket az első
 keresztények magasztos és fel-
 emelő küzdelmére. Az első ke-
 resztények sőt és nyirkos
 barlangok melyébe vonultak,
 hogy áhitattól felmagasztosult
 szívvel fogadják be azokat a
 tanításokat, melyeket az isten-
 ni mester hintett szét azok kö-
 zött, akiknek lelke megnyílt az
 igazság befogadására. Ezeknek
 a lelki szükségéből fakadt gyű-
 lekezéseiknek a fényt, világos-
 ságát, lángolását a hit adta
 meg, mely kigyúlt a szíveikben,
 betöltötte gondolatvilágukat s
 imádságuk feléjükben röpült
 az örök Alkotó felé.

A pittsburghi katolikus magya-
 rok lelkében is kigyúlt a hitnek,
 a vallásosságának a szik-
 rája; érezték a hiányát az isten-
 tiszteletnek, hol az imádság sza-
 valban összefonhatnak a Te-
 remtével. De mintha csak átok
 ült volna meg őket, minden-
 féle mesterséges akadályokat
 gördítettek az utójukba s való-
 sággal üldözték őket azért, mert
 imádkozni akartak a saját tem-
 plomukban. Majdnem tíz teljes
 éven át tartott ez a küzdelem
 s annak viharai között megtör-
 tént, hogy a pittsburghi kato-
 likusság panaszos felajánlását
 nem kiálthatta be az amerikai
 magyarság közéletébe, mert
 a napilapok még pénzért sem
 vették fel azon közleményeket,
 melyek ezt a tisztán vallásos,
 kétségkívül nemes mozgalmat
 a maga valódi megvilágításában
 akarták bemutatni. Elhagyta a
 pittsburghi katolikusokat min-
 denki, akiben csak biztak s
 kezdtek ők maguk is beleunni
 a reménytelennek látszó harcba.
 A hívők és a bizakodók tábora
 folyton apadt.

Egyszer aztán, a mikor már
 nem várta és nem remélte sen-
 ki sem, valaki elhozta a pitts-
 burghi püspöktől az engedélyt,
 mely megengedte a hitközség-
 gél való szervezkedést. Hogy ki ez
 közölte ki az engedélyt, azt ma-
 már azok sem akarják tudni,
 a kik pedig igen jól ismerik
 a multnak idevágó történetét. De
 hát ez mellékes. Megkezdődött
 a hitközségi élet, a pittsburghi
 katolikusok papot kaptak s
 egyszerre nagy arányokban in-
 dult meg a szervezés nagy mun-
 kája. Négy hosszú esztendőn át
 azonban nem teljesült a pitts-
 burghi katolikusok vágya,
 hogy oda építhessenek hajlékot
 az Urnak, a hol a magyarság
 zóme lakik. Fel kellett áldozni
 a hitközség első papját, hogy
 az engedélyt megadja a püspök
 s midőn a hitközség második
 papja megérkezett, a teljesen
 megérett és kiforrott tervnek
 a megvalósításához csupán hozzá
 kellett látni. Meg volt az enge-
 dély a templomépítéshez a Ha-
 zelwoodon, a magyarság köz-
 pontjában.

E kis visszaemlékezésre pe-
 dig csupán azért volt szükség,
 hogy a pittsburghi katolikusok
 hitközségének ügyét teljes
 egészében ismerjék meg nem

csupán azon tagjai a hitközség-
 nek, a kik a hitközség közel öt
 éves alapítása óta jöttek ide,
 de megismerjék e lap olvasói
 mindenfelé. Mert a pittsburghi
 katolikusok története szinte
 egyedül álló az amerikai ma-
 gyar kath. hitközségek törté-
 netében s méltán megmondhat-
 juk, hogy nincs még egy másik
 olyan hitközség, mely annyi
 megpróbáltatáson és küzdelmen
 ment volna át, mint ez a hit-
 község. A multja a hiábavaló
 küzdelmek fokozatos láncolata,
 a jövője pedig — a mai helyzet
 szerint — sötét, sívár és vigasz-
 talan.

Ennek a sötét és terhes jövő-
 nek az alapjai már le vannak
 rakva. A hitközségnek a nyaká-
 ra olyan adósságot dobtak, mely-
 vet csak évtizedek múlva he-
 verhet ki. A hiba azonban tu-
 lajdonképpen nem ebben rejlik,
 mert hisz a legtöbb hitközség
 évtizedeken át nyögi a templom
 adósságot. A nagy és súlyos
 baj a pittsburghi katolikus
 hitközségnél ott van, hogy ná-
 luk még van az óriási adósság
 s a több mint 40 ezer dollárt
 kitevő összegért nem csupán
 egy basementet kapnak, de
 olyan basementet, melynek
 egyetlen terme a pittsburghi
 katolikusok felét sem képes
 befogadni. S ebből a 40 ezer
 dollárból mire letörlesztődik,
 a kamatokkal együtt legkevesebb
 60 ezer dollár lesz. S mindez egy
 basementért, egy pincéért...

Szinte lehetetlen e sorokat
 megindultság nélkül leírni. Ha
 nem magyar munkás véreink
 verejtékkel megkerestett cent-
 jeiről volna szó, bizony nem so-
 kat tudnánk a dologgal. De
 tudjuk, hogy mennyi gond és
 munka tapad az amerikai ma-
 gyar munkás minden centjéhez
 és tudjuk, hogy mily óriási fel-
 adat ilyen templomadósságnak
 a letörlesztése.

Annak a szomorú, sőt meg-
 döbbenő helyzetnek, mely ma
 áll fel a pittsburghi kath. ma-
 gyarság életében, főoka kétség-
 kívül a templom építkezés, he-
 lyesebben a basement építés.
 A midőn ennek az építkezésnek az
 adatait nyilvánosságra hoztuk,
 első sorban a pittsburghi kato-
 likus magyarságnak tesztünk
 szolgálatot, melyet az egész
 építkezés egy-két vezetője tel-
 jes sötétségben tart. Mintha
 csak félnének attól, hogy a va-
 gány tényállás feltárása, nyomán
 még nagyobb felzúdulás és tel-
 keseredés lesz a pittsburghi ka-
 tholikusok között, mint most
 van. Mert most a legkülönbö-
 zőbb hírek vannak elterjedve
 közöttük s minden újabb hír ki-
 bővíti, megnagyítja hullám-
 zik tovább. A helyzetben rejő
 veszedelmeket felismerve, siet-
 tünk a katolikusok segítségé-
 rére, azzal az őszinteséggel és
 bátor szókimondással, mely la-
 punkat mindig jellemezte.

A templomépítésre vonatkozó-
 lag a Magyar Híradó 1918 szept-
 ember 5-ikén megjelent lap-
 számában a hitközség plebán-
 sa a következőket írta:

Magyar kath. templom. —
 A pittsburghi r. kath. temp-
 lom ügye dicséretesen halad
 előre. Mult szerdán négygyü-
 lést tartottak, a melyen a
 katolikusok a Rieger mű-
 építész által készített két
 terv közül a sugár tornyosat
 fogadták el. A templom épít-
 kése harmincezer dollárba
 fog kerülni. Miután a terv
 már kész és el is van fogad-
 va; a műépítész most készíti
 a részleges költségvetést. A
 költségvetés a jövő hét első
 napjában kész lesz. Azután
 a hitközség pályázat útján
 kiadja a templomépítési
 legutányosabb vállalkozó-
 nak s még e hónap közepé-

táján elkezdik a templom épí-
 tését. A templom építés no-
 vember végén fog befejező-
 ni. Még a tél beállta előtt kö-
 teles lesz a vállalkozó a kész
 templom kulcsát átadni a
 hitközség elöljáróságának.

Ebből a kis közleményből
 megtudta a pittsburghi magya-
 rág azt, hogy Rieger műépítész
 szakértői számítása szerint a
 pittsburghi katolikusok 30 ezer
 dollárért sugár tornyos templo-
 mot fognak kapni. Tehát ko-
 rántsem basementet, hanem egy
 sugár tornyos templomot. Sőt
 az építkezés oly gyorsan megy
 majd, hogy a tél beállta előtt
 készen is lesz.
 Egy hónapra rá, október 3-án
 ezt olvassuk a Magyar Híradó-
 ban a templomépítésre vonat-
 kozólag:

Templom-építés. A pitts-
 burghi r. kath. magyar
 templomépítését a napokban
 megkezdik. A bézment építé-
 sét Kreusler H. L. pittsbu-
 rghi vállalkozónak adta ki az
 egyháztanács: 16 ezer 380
 dollárért. A templom építé-
 sére külön szerződést fog
 vele kötni. A szerződést a vál-
 lalkozóval a hitközség előjá-
 rósága f. hó 2-án kötötte meg.
 Most már a napokban tel-
 jes erővel megindul a mun-
 ka.

Mindkét hírt a hitközség ple-
 bánosa sajátkezűleg írta, már
 pedig neki első sorban tudnia
 kell arról, hogy mi történik az
 építkezés nagy fontosságú kér-
 désében. Nem akarunk azon kér-
 déssel foglalkozni most, hogy
 miért nem adták meg az enge-
 délyt azonnal a templomépítés-
 re, ha az mindössze 30 ezer dol-
 lárba került volna s miért kel-
 lett külön építési a basement-
 t és azután a templomot. Itt
 csupán arra akarunk rámutat-
 ni, hogy ha Kreusler vállalkozó-
 val már megkötötték a szerző-
 dést október 2-án 16 ezer 380
 dollárért, hogyan lehet az, hogy
 ezen építkezés 38 ezer dollárba
 került? A plebános mint tényle-
 ges valóságról beszél a szerző-
 dés megkötéséről, mely tehát
 nem csupán a hitközséget, de a
 vállalkozót is köti. Ki bontotta
 fel ezen szerződést? Ha a ple-
 bános megengedte azt, hogy a
 vállalkozó felbontsa, ugy óriási
 baklövészt követett el, mert
 megdöntötte a helyzet al-
 posabb ismerete és tanulmány-
 zása nélkül járt el. Ha pedig a
 plebános bontotta fel, ugy a hi-
 ba még nagyobb, sőt egyene-
 sen megbocsáthatatlan. A nép-
 nek joga van arra, hogy meg-
 tudja, miért történt ezen fel-
 bontás, sőt ezért a hitközség ple-
 bánosát felelősségre is vonhat-
 ja. Mert fel lehet tételni,
 hogy több vállalkozó pályázott
 a basement építésére s Kreus-
 ler vállalkozó ajánlata volt a
 legelőnyösebb. Hogy ez így áll, mu-
 tatja az, hogy meg is kötötték
 a szerződést vele az építkezés-
 re. Milyen józan és elfogadható
 okokat tud felsorakoztatni a
 plebános ezen szerződés felbon-
 tására? Hogyan lehet az, hogy
 a 16 és fél ezer dolláról pár
 hónap múlva 38 ezer dollár
 lett?

A Kreuslerrel kötött szerző-
 dés felbontása kétségkívül nagy
 baklövés volt, de a mi ezután
 következett az meg egyenesen
 hajmezesztő. A plebános kiad-
 ta a jelszót, hogy ő majd fel-
 épít mindent "olcsóbban" s
 teljesen megdöntötte a min-
 den komolyabb számítás nélkül
 készített meg az a munka,
 mely nem csupán a kath. ma-
 gyarság életébe, de a zsebébe
 is mélyen belenyúl. A béz-
 ment építését ugyanis a mun-
 ka különféleleg szerint adták
 ki a vállalkozónak. Külön vál-
 lalkozónak adták ki a föld kivá-
 lóját, "házi kezelést" alatt tör-
 ténő a cement munka elvégzése
 s külön vállalkozó kapta a té-
 lamunkákat és a bézment bete-
 tőzését. Ezek után már köny-

nyebben meg lehet érteni ugy-e,
 hogy 38 ezer dollárba került a
 bézment. Mert ha nekem egy
 öltözött ruhára van szükségem
 a kabátot Pittsburgban, a mel-
 lényen McKeesporton és a nad-
 rágot Youngstownban csinálta-
 tom, ugy-e a ruha háromszor
 annyiba kerül, mintha egy he-
 lyen csináltat valaki egy öltözet
 ruhát?

Ennek a végzetesen rossz
 számításnak azután meg is van
 a mélyen elszomorító eredmé-
 nye. Ime az eredmény.
 A bézment földjének
 kihányása \$12.000.—
 Cement munkák 6.000.—
 Téglák munkája és a
 bézment fedése \$20.000.—
 Összesen \$38.000.—

Tehát a költség eddigél 38
 ezer dollár. Ebből a hatalmas
 összegből a cement munkákat
 végeztette maga a hitközség,
 vagyis megvásárolta a szüksé-
 ges anyagot és fizette a napszám-
 lókat.
 Eddigél tény gyanánt meg-
 állapíthatjuk, hogy a templom
 pincéje, melynek teljes elké-
 szítését egy vállalkozó 16 ezer
 380 dollárért akarta megcsinálni,
 a hitközségnek 38 ezer dol-
 lárba fog kerülni. Érdekes a
 dologban még az, hogy ugyan-
 azon vállalkozó cégtől látjuk
 az építkezésnél, aki az
 aranylag olcsó 16 ezer dolláros
 ajánlatot beterveztette. De ez
 még nem minden.
 (Folytatjuk a jövő számban.)

SPRINGDALEI HIREK.

SPRINGDALE, PA. A közel-
 multban két fiatal pár esküdt
 hűséget a springdalei reformá-
 tius templomban. A zsarolyáni
 születésű (Szatmár megye)
 Kovács Sándor díszes násznép
 jelenlétében esküdött meg a
 csaholci születésű Bényei Irén
 nével. Tanúk voltak Diószegi Ber-
 talan és Tóth László.

A másik vőlegény, a szamos-
 kéri születésű (Szatmár m.)
 Menyhart József csak a napok-
 ban került vissza Franciaor-
 szágból, a hol mint az amerikai
 hadsereg katonája hosszabb
 időt töltött, de magára a hare-
 tőz nem került. Ez a derék
 magyar fiu, aki huszonkét hó-
 napig szolgált az Egyesült Ál-
 lamokat, a Szabolcs m. tarcsai
 születésű Szegő Máriával es-
 küdött meg. Tanúk voltak
 Menyhart Miklós és Juhász Ba-
 lázs.

Keresztelések. — Szabó Bá-
 lint és neje Balku Karolina új-
 szülött kisleánya Zsuzsanna
 névre keresztelték. Keresztüle-
 lei Garla Elek és neje Kapesos
 Eszter. — Uzonyi Antal és ne-
 je Pálóczi Mária fia Tibor Ant-
 al nevet kapott a keresztelés-
 ben. Keresztülei Vincze Jó-
 zsef és neje Török Teréz lech-
 burgi lakosok.

DONORA, PA. A donorai
 református egyház közönsége
 az egész odaváló magyarsággal
 egyetemben szép ünnepséget
 rendezett az idén is március 15-
 ikének megülvésére. Az ünne-
 pélyen, a mely a szép templom
 tágas bémzmentjében folyt le,
 nagyon sokan jelentek meg, a
 kik a késői órákig a legjobb
 hangulatban maradtak együtt.
 A program az American és a
 magyar himnuszok eléneklé-
 sével kezdődött, a mely után
 Vasváry ödön református lel-
 gyes monddott megnyitó beszé-
 dőt. Petőfi Sándor Talpra ma-
 gyarját Hegedüs András sza-
 valta el. Beszédet tartottak Po-
 kol Áron és Pikor Gyula, to-
 vábba Mata József és ösleger
 Ferenc. Turfa Sándor szép fel-
 olvasást mondott. Turfa Sándor
 né pedig igen nagy tetszést ar-
 tott Tóth Kálmán gyönyörű
 költeményének az Előrenek ha-
 tásos elszavalásával. A gyerme-
 kek közül szavaltak Turfa Sa-
 nyi és Pokol Béla. Az estély az
 érkölesi siker mellett anyagilag
 is nagyon szépen sikerült, ami

Esküvő. — A donorai ma-
 gyarság egyik legnépszerűbb
 tagja, az Abauj megye beren-
 csi születésű Böcsi István a
 donorai református templom-
 ban megesküdött néhai Kacsur-
 zki János özvegyével, Mizsák
 Erzsébettel. Tanúk voltak Ös-
 léger Ferenc és neje.

CANONSBURG, PA. — Is-
 tentisztelet alkalmával kereszt-
 tetelt meg Komáromi Sán-
 dor és neje Szabó Julianna fia
 Sándor névre. Keresztülei Tó-
 szár Lajos és Szabó Lídia.

Az Ön pénze biztos ezen bankban.

Az Egyesült Államok kormánya tisztelet-
 ben tart minden magán jogot, ugy a saját pol-
 gárait mint a külföldi államok alattvalóit.
 Semmi körülmények között nem foglal le bank-
 betétet vagy más magán tulajdont, a melyhez
 a nemzetközi szabályok és ezen ország törvé-
 nyei nem adnak jogot.

Tartsa pénzét e bankban, a hol biztonság-
 ban van.

MELLON NATIONAL BANK

KÜLFÖLDI OSZTÁLY. 411-413 FIFTH AVE.,
 PITTSBURGH, PA.

--- BETÉT \$100.000.000 FELÜL. ---

LEVELES LÁDA.

B. Juhász, Rankin, Pa. Azért
 nem válaszoltunk korábban,
 mert gondoltuk, hogy időköz-
 ben megkapja a bankkönyvet
 az illető banktól. Nem hiszük,
 hogy a pénz vesztélyben forog.
 Ha azonban mai napig sem
 kapta volna, még, ugy azonnal
 tudasson s megteszük a szük-
 séges lépéseket az ön érdeké-
 ben.

A. Vash, Racine, Wisc. Meg-
 kaptuk az ügyes, okosan irt
 fejtegetést. Egy részt fel fog-
 juk használni. Keressen fel más-
 kor is hasonló irással.

B. Bakos, New Comertown.
 O a polgárosodás ügyében tel-
 jes és kimerítő felvilágosítás
 ért irjon e címre: Amerikai
 Magyar Szövetség, 412 Superior
 Bldg., Cleveland, O.

Fizessen elő a Magyar Híradó-
 ra. Előfizetési ára egy évre
 egy dollár és ötven cent.

AZ ÚJ TAVASZI RUHÁK

ÓRIÁSI KIARUSÍTÁSA

BASEMENTÜNKBEN

\$17.95 és 23.95

Vegyen mindent családjának minden tagja részére a „BIG STORE”-BAN, a MAGYAR OSZTÁLY útján, mely a BASEMENT-ben van, az 5-ik avenuei bejárattól jobbra.

\$23.95
Tengerzöld Serge Dolmány
a legújabb tavaszi divatokban.
Rendes érték \$23.95, MOST \$19.75

Utazó ládák és kézi táskák

ITT AZ IDŐ most, hogy az utazásra előkészüljön. Rendkívüli kiárusulás "Oshkosh", "Belber" és "Hartman" utazó ládákban, azonkívül tengeri utazó ládákban és kézi táskákban. Megmaradt árucikk néhány nagy vételből, azonkívül nagy áruészállítás reudes raktárunkból. Amerika legjobb gyáraiból kerültek ki ezen gyártmányok. Ha most vásárol, nagy megtakarítást fog eszközölni.

Pittsburgh Főhadiszállása Biciklikben — Pirate de Lux bicikli, minden színben, erős gummi kerekek, teljes jóállás mellett **\$35.50** JAVITUNK BICIKLIKET. Szakértő végzi ezen munkát.

HUSVÉT KÖZELEG. Biztosítjuk önt, hogy Ön üdvözölni fogja ezt a legszebb szeont általában, hogy tetőtől talpig fel fog öltözködni. A "Big Store", a MAGYAR OSZTÁLY segítségével, a mely a gyakorlatot elárusítókat nagy tömeget alkalmazza, segíteni fogja önt a kiválasztásban, bármit is akar vásárolni husvételre s biztos lehet abban, hogy a legjobbat kapja a legalacsonyabb árakon. Bárhol is lakik, pénzt takarít meg azáltal, ha a "Big Store"-ban vásárol, aMAGYAR OSZTÁLY útján.

KAUFMANN'S
"THE BIG STORE"
5th AVE. SPITFIELD & DARFOND STS.
PITTSBURGH, PA.

anak.
Bank
Street.
kutya-
kain.
9 órától
szélnék és
DOLLAR.
lás!
nk --
lehe-
lnek
os-
10
magyar
a kül-
tálynk-
a Base-
ben van.
nyet még nem
eny.
mindenki, aki
mi történettel,
szássággal kö-
k a büntette-
N 4 DOLLÁRT
ESEN ÖTVEN-
elismerő levél
DA
RGH, PA.

MAGYAR HIRADÓ
 Felelős szerkesztő és lapfőigazgató:
 TARKANYI BELA.
 Telephone, Bell phone: Hazel 466 R.
 4305 SECOND AVENUE, PITTSBURGH, PA.

HUNGARIAN HERALD
 THE LARGEST HUNGARIAN WEEKLY IN UNITED STATES.
 ISSUED EVERY THURSDAY.
 Subscription rate one year \$1.50.
 4305 SECOND AVENUE, PITTSBURGH, PA.

Editor and Publisher:
 B. T. TARKANYI
 Telephone, Bell phone: Hazel 466 R.
 Entered as Second Class Matter May 4, 1909 at the Post Office at
 Pittsburgh, Pa. under the Act of March 8, 1879.

**A MAGYAR NEMZET AZONNAL SZAKIT
 A BOLSHEVIKIKKEL, HA IGAZSÁGOSAN
 BÁNNAK VELE.**

Ha biztosítják az ország területi épségét, a bolshevik
 mozgalom magától elmúlik.

Az utolsó heteknek legtöbbet vitatott, legnagyobb
 szenzációt keltő világeseménye kétségtelenül Magyaror-
 szágnak az a döntése volt, hogy érdekeinek megvédése
 céljából az orosz nemzethez csatlakozik.

Ennek a valóban óriási jelentőségű elhatározás-
 nak az ottani viszonyokkal nem ismerős emberekben
 kétségtelenül azt a meggyőződést kellett keltenie, hogy
 a bolshevizmus előzőltte Magyarországot is, hogy a
 magyar nép a bolshevikki zászló alá állott s elhatározása
 csakis a bolshevizmus diadala.

A magyar népet és a magyar nép lelkét nem ismerő
 embereknek ezen a nézetén nem lehet csodálkozunk
 Kevés emberben van meg az a képesség, bármennyire is
 szeresse a maga hazáját, hogy más, a hazáját szintén
 szerető nép helyébe tudja képzelni magát. Ezek az em-
 berek a mai Magyarországot csakis úgy tudják elkép-
 zelni, mint valami óriási tébolydát, a hol a nélkülözés-
 től és nyomorúságtól megvadult emberek elnémítva ma-
 gukban a józan megmondolás szavát, verben forgó sze-
 kekkel üdvözlik a rombolás, a pusztítás harcosait s ve-
 lük mennek, ha kell az egész világ ellen is. Az újságok
 híradásai nyomán a jámbor nyárspolgár csakis ilyenek-
 nek tudja elképzelni a bolshevikket.

Hogy Oroszországban hogyan is állanak a dolgok
 igazán s hogy kik tulajdonképpen a bolshevikiek, azt
 majd megtudjuk annak idején — de hogy a magyar nem-
 zet is azért csatlakozott volna hozzájuk, hogy ebben a
 rájuk fogott, vagy csakugyan úgy történő romboló mun-
 kában segédkezet nyújtson nekik, azt kerekén tagad-
 nunk kell.

Nem is kell született magyarnak lennünk ahoz,
 hogy belássuk, hogy a magyar nemzetet a teljes össze-
 omással fenyegető jövő előrelátása tette a bolshevikiek
 fegyvertársává. Ha ölbetett kezekkel nézi, hogy testét
 hogyan tépik darabokra a vérszomjú orosz szomszédok,
 jövő sorsa akkor is a legnyomorúságosabb lett volna.
 A semmivé zsugorodott ország képtelen lett volna el-
 viselni a reá nehezedő borzalmas terheket s azt a tudat-
 ot, hogy fiainak legjobbjai millió számra nyögnek hal-
 álos ellenségeik igája alatt. Még a féreg sem engedi
 eltaposni magát s Magyarország ezzel a kétségbeesett
 lépésével csak azt tette, amihez mindenkinek joga van:
 szövetkezik akár a pokol ördögével is, csakhogy az éle-
 tét, a jövőjét megmentse.

A magyar nemzet bizott a szövetségesekben. Remél-
 te, hogy tudják a győzedelmes táborban is, hogy a ma-
 gyarok is csak kényszerűségből harcoltak. A lengyelek
 két harmadrésze, nagyon sok oláh, nagyon sok szerb,
 bosnyák, dalmát épen úgy a szövetségesek ellen harcolt
 a monarchia seregeiben, mint a magyarok. Ha ezeknek
 a népeknek mindent megígérték és mindent meg akar-
 nak adni, a magyar nemzet is joggal hitette, hogy vele
 szemben is az igazságnak ugyanazt a mértékét fogják
 alkalmazni, mint ezekkel s úgy fogják kezelni, mint
 amazokat, mert épen olyan kényszerű hatása alatt fogott
 fegyvert, mint a monarchia többi nemzetiségei. Kétségtel-
 en, hogy a szövetségesekben meg is volt ez a szán-
 dék Magyarországgal szemben — sajnos azonban, a Ma-
 gyarországot körülvevő, hataloméhes kis országok rá-
 galmai háttérbe szorították ezt az igazságos érzést.
 A szövetségesek hallgattak ezekre a rágalmakra, eltűrték,
 vagy talán nem is volt módjukban megakadályozni, hogy
 ezek az ellenséges seregek elárasszák Magyarországot leg-
 nagyobb részét, a fegyverszünet kikötéseinek nyílt meg-
 szegésével. A magyar nemzet igazságot kérő felszólalásai-
 val senki sem törődött. Senki sem gondolt rá, hogy a
 kétségbeesésbe kergetett nemzet bármire is képes lesz,
 ha végleg családok azokban, akiket igazságot várt. Ez
 a váratlan, utolsó lépés történt meg akkor, amikor a
 halálraítelt magyar nemzetet az egyetlen még meglevő
 segítséghez, az orosz néphez fordult.

A szövetségesek ma már bizonyára tudják, hogy
 igen nagy hibát követtek el akkor, amikor összes volt
 ellenfeleikkel közlő épen Magyarországnak szánták a leg-
 keserűbb sorsot. Talán már azt is tudják, hogy a magyar
 nemzetben olyan hűséges, igaz barátok kaptak volna az
 igazságos és méltányos eljárás esetén, a milyen igazi,
 becsületös barátságot és hűséget az oláhoktól, szerbektől,
 csehektől, horvátoktól soha sem kaptak. Talán átlátják
 már, hogy amint Magyarországot volt a nyugati országok
 fejlődésének, művelődésének egyetlen igazi védővára a
 tatár, a török ellen, úgy a rettegett bolshevizmus hullá-
 mai is megtörték volna a Kárpátok sziklafalain.

Magyarországot sohasem lett volna a bolshevizmus
 fegyvertársává, ha a szövetségesek méltányolják a kérés-
 seit. Károlyi kormánya azért állott félre, mert a napnál
 is világosabb volt, hogy programjának legfőbb pont-

ját, az ország területi épségének védelmét nem képes
 megvalósítani. Ha a szövetségesek nem engedték volna
 meg az ellenséges seregek előnyomulását, ha megnyír-
 bálták volna a szomszédok követeléseit, Károlyi és kormá-
 nya ott maradt volna a helyén s a bolshevikiekkel
 való szövetkezéstről szó sem lett volna. Budapest népe
 kézzelfoghatólag megmutatta, hogy a bolshevik uralom
 mennyire kell neki, amikor február 20-án bősziult ha-
 raggal felholtra verte a magyar bolshevik vezéreket,
 ugyanazokat, akik most a miniszteri székekből dirigál-
 ják az országot. A szövetségeseknek meg kellett volna
 látni ezt s ha már annyira gyűlölik a bolshevizmust,
 vagy annyira félnek tőle, könnyen rájöhettek volna arra
 az igazságra, hogy Magyarország földrajzi fekvésé-
 sénél és népének hangulatánál fogva a legjobb és leg-
 kívánatosabb segítség lehet a bolshevizmus megállításá-
 ban.

De mindebből semmit sem láttak. Csakis a magyar
 nemzet ellenségeire hallgattak s most nem bírnak az
 eiszabadult veszedelemmel.

Minden magyar szentül meg van győződve róla,
 hogy a magyar forradalom nem bolshevizmus, hanem
 tisztán nemzeti mozgalom s maguk a magyar bolshevik
 vezérek is elsősorban az ország területi épségéért küz-
 denek. Lenin, az orosz vezér tisztában van ezzel s ezért
 szemmeláthatólag nem is nagyon lelkesedik a magyar
 mozgalomért. Nem is ajánlja a magyaroknak az orosz
 módszer követését, mert bizonyára tudja, hogy azon az
 alapon semmire sem mennének a magyar néppel. A ma-
 ga kis földjéhez, a maga vagyonkájához göresösen ra-
 gaszkodó magyar parasztot a világnak semmiféle ha-
 talma sem teszi kommunisává. Lenin tudja, hogy a ma-
 gyar nemzet sohasem állt volna a bolshevikiek mellé s
 csak a rettenetes kényszer tette szövetségesekké őket.

De ebből egytuttal az is következik, hogyha a fe-
 nyegető veszedelmet, az aggyontaposási tönretvései szám-
 dékot elveszik Magyarország feje felől, a bolshevik ural-
 lom egyszerre véget ér benne. Még mindig nem késő.
 Ha szövetségesek belátják, hogy hibáztak akkor, a mi-
 kor a védtelen Magyarországra rászabadították esküdt
 ellenségeit s amikor biztatás helyett csak teljes megse-
 misüléssel egyenlő jövőt emlegettek előtte — s ezt a
 hibát jóvá akarják tenni, úgy Magyarországot hamarosan
 tudal a bolshevik vezéreknek s újra Károlyi Mihály-
 hoz és az ő vezérkarához fordul.

Ha Magyarország kézzelfogható biztosítékot kap
 arra nézve, hogy ügyét igazságosan fogják elbírálni és
 nem akarnak sorsa fölött a nemzet meghallgatása nélkül
 dönteni, úgy ismét várhatja lesz a szövetségeseknek. Ez
 az egyetlen mód, a melyben a szövetségesek a magyar
 bolshevizmusra halálos csapást mérhetnek.

A BOLSEVIZMUS KISÉRTETE.

Irtta. H. H. Mellenthin. Fordította: SZÉKELY SÁNDOR,
 brownsvillei, Pa. református lelkész.

Kirejewski Vasziljevics Iván, a keresztívise-
 az első "slavophil" szerint
 Oroszország messiási megbiza-
 tást kapott Európával szemben.
 "A küszöbön" c. vázlatában le-
 irt szentekre gondolunk. Szent-
 tek ezek, akik a hideget és éh-
 séget ismerik, s türelmesek
 maradtak. A bolshevizmusból
 türelm felrobbant, a gyűlölet,
 a mely a gúnyt szítja, a beteg-
 ség, a melyet az éhség és a lán-
 cok idéztek elő, kitörésre jut-
 t. Azért a bolshevizmus tisztán
 orosz jellegű, mert a cári Orosz-
 ország szentségtelen lelkétől fo-
 rantott, s az éhség és nyomor-
 ba döntés forradalmától szüle-
 tett.

A békekonferencia ülésterm-
 nek falain, a melynek ajtaja fe-
 lett a "haj a legyőzötteknek"
 szavak állanak és amelynek
 asztala alatt a hatalom és a
 rombolás fanatikusai egymás
 lábát lökdösik, óva intő felira-
 tok jelennek meg. Már az aszt-
 tal körül ülő bolshevik egyike rá-
 mutatott ezekre. Nevezetesen,
 hogy a bolshevizmust, a melynek
 az éhség a melegítője s erő-
 sen fel van fegyverkezve a vi-
 lágon keresztül való diadalme-
 netre, nem erőszakkal lehet
 megfékezni, hanem úgy, hogy
 élelmiszert nyújtásával a nyom-
 ortól kiküszöbölve, kijesik a
 talaj alóla. Ama Mária Antoi-
 nettenek tulajdonított, nem hi-
 teles nyilatkozattal, hogy miért
 nem vásárolnak az emberek ka-
 lácsot, ha nincs kenyérük, Wil-
 son elnöknek az élelmiszerek
 nyújtásának szükségességéről
 szóló szavai állanak szemben.
 E két kijelentésben egész kor-
 szakok nézeteinek alapkülön-
 bözsége tükröződik vissza.

A bolshevizmust az éhes gyom-
 rok indították hódító körútra.
 A jölkötteket nem fogja
 megkörülnyezhetni.

A bolshevita uralom hatha-
 tós ereje a szovietek kezébe va-
 lótt. Ez is egy régi ósoros
 intézmény, a zemsztvok után-
 zatai. A zemsztvok egy-egy
 vidék lakosainak összeségét az

önkormányzás jogával tartot-
 ták össze. Az önkormányzást
 választott kerületi- és kormá-
 nyképviselők gyakorolták. A
 zemsztvot is elhelyezte a büro-
 rácia. A zemsztvoban az első
 felénk szabadságmozgalom ér-
 vényesült, a mely a "gosszu-
 darsztvennaja дума" (a biro-
 dalmi parlament képviselőháza)
 alakjában a látszólagos konsti-
 tucionalizmus felállításához ve-
 zettet. A dumával a szoviet
 bolshevizmusának zemsztvói is
 szétterjedtek; az az örökség is
 a bolshevizmusnak köszöhető.

Egyre sürgetőbben merül
 fel az a kérdés, hogy miként
 volt lehetséges, hogy a szoviet
 pusztán a bolshevita rémül-
 tudták hatalmukat gyakorolni
 és fentartani? Az a felelet,
 hogy a mai Oroszországban egy
 bolshevita bürokrácia egészen a
 cári bürokrácia mintájára kép-
 ződött, a mely zsiros hivatalok
 osztogatásával az egész orszá-
 got egy, a szovietkormány-
 hódoló hivatalnokai karral háló-
 ta be, nem tekintendő kiélgi-
 tőnek. Egy, bármiként kiala-
 vult bürokráciát ma a tömegek
 rohama elcsépette volna. Hogy
 a kormánygépezet, dacára a
 szörnyű inszégnek, dacára a tö-
 megek borzasztó nyomorának,
 még mindig működik, már ab-
 ból is kitetszik, hogy a szoviet
 képes hadseregeket előterem-
 ni, tehát katonailag ténykedni.

Az orosz tömegek a bolshevi-
 zt eszmének hordozói. Ezeket
 a "nadrágos emberek" a japán
 háború után első forradalom-
 ban rászedték. A cárság buká-
 sa után a polgári köztársaság
 ezeknek a nyomrét nem tudta
 megtölteni. A nyomor oly nagy
 fokra emelkedett, hogy nem
 csak kenyeret nem tudtak ven-
 ni, hanem egyáltalában nem
 akadt vásárolni való kenyér. Ez
 ejtette őket kétségbe, s e két-
 ségbeesésből nyeri erejét a bol-
 sevizmus. A kétségbeesés
 megfélemlítéstől s a tömegek
 utima ratio-jához nyult. A bol-

sevizmus némelyeknek rémitő
 kísértet, másoknak: a nyomor-
 rúságra döntött tömegeknek,
 ígéret. Ez nem rendszer, nem
 alapelv, nem tantétel, hanem
 egy chimera, a görög mitolo-
 giának háromfejú és háromtes-
 tül szörnyetege. Fantóm, a me-
 lyet nem lehet megfogni, mint
 a hogyan a régi Oroszország
 határain végigsivó szél po-
 rát nem lehet feltartóztatni.

E szörnyűségességben és meg-
 foghatatlanságban áll igazi ve-
 szélye, s a tömegek kétségbe-
 esése szolgáltat erejének tápot.

A bolshevizmus a békének leg-
 ghezebb kemény diója.
 Videant consules! — béke-
 delegátusok tőgájába öltözött
 államférfiaknak, a kik az ösz-
 szes problémák megoldására
 kaptak megbízást, arra kell tö-
 rekedniük, hogy abból a forrás-
 ból, a melyből a bolshevizmus
 erejét meríti, ne keletkezzen
 olyan áradat, az egész világot
 olyan áradat, a mely az egész
 világot elönti.

Az a gátat, a mely enemi
 áradatnak képes ellenállni,
 nem kell felszakítani. A gát az
 új, a viládemokrácia számára
 biztosított Németország.

A háború pusztítás járt
 karöltve, a béke építeni hiva-
 tott. Ez lehet az, az új, valódi

TESTVÉR! -- IDE FIGYELJEN!

TARTOZIK-E MÁR VALAMILYEN EGYLETBE?

NEM? ÉS MIÉRT NEM?

Azt mondja, hogy egészséges, hogy dolgozik, hogy van pénze, nem
 szorul senki segítségére. De jutott-e valaha észébe, hogy mi lesz vele, ha
 megbetegszik, ha majd nem bír dolgozni, ha hónapokig fogja az ágyat nyom-
 ni, vagy ha örökre nyomorékká lesz valamely szerencsétlenség folytán?
 Hát azon gondolkodott-e, hogy mi lesz a családból, mi lesz az apró gyerme-
 kekből, ha ön idő előtt kidől az élők sorából, ha idő előtt itt kell hagyni, a
 kiket szeretett, még pedig minden segítség, minden pénz nélkül? Mert a
 pénz hamar elfogy, ha beteg az ember, ha nem dolgozik. Mások is voltak
 már olyan jó helyzetben, mint ön. Mások is mondták, hogy ne mkel-
 nek senki segítsége, mégis nyomorúságba jutottak, mások kegyelméből éltek.

ILYEN SORSRA AKAR-E ÖN IS JUTNI?

Nem szégyelné magát, hogy míg egészséges volt, míg jól folytak nap-
 napjai, addig nem gondolkodott jövőjéről, csak a mának élt, hogy holnap
 majd a mások kegyelméből éljen. Nem fáj a lelke, ha rá gondol, hogy az ön
 könnyelműsége miatt — akár beteg, akár ha meghal — ártatlan családja
 fog nyomorogni, nélkülözni?

Megelőzheti e bajokat, elháríthatja magáról és családjáról a nyomo-
 ruságot, ha okosan él, ha bölcsen gondoskodik jövőjéről. Ezt pedig elér-
 hetű úgy, ha egyetbe lép.

Miért kell egyetbe lépnie?

Mert az egyet gondoskodik önről, ha beteg, pénzbeli segílyt ad, ami-
 kor nem tud dolgozni, kényeret keresni. De gondoskodik családjáról is az
 esetre, ha meghal, mert szép összeg készpénzt fizet ki hátramaradt kedve-
 seinek, hogy ne kellésen azoknak mások kegyelem kényerén tengődni,
 sem inséget szenvedni.

**TESTVÉR! -- Legyen hát okos, legyen előrelátó, legyen szeretettel maga
 és családja iránt! Álljon be egyetbe, hogy a segítség készen legyen mindig az Ön
 és családja részére, ne késlekedjen! Ki tudja neme lesz-e késő holnap?**

És ha már egyetbe lép, lépjen be ezek közül is a legerősebb, a leg-
 biztosabb és legnagyobb egyetbe:

A VERHÓVAY SEGÉLY EGYLETBE, a hol nincs külön kivetés!

Hogy miért a Verhovay Egyetbe álljon be? Kérdezze meg azon sok
 ezer magyar testvéreit, akik már tagjai az egyetnek, azok majd megmond-
 ják önnek. Vagy kérdezze meg az utazó úgynökeinket, akik meglátogatják
 önt is. Vagy írjon Gábor István főtitkárnak, Room 808, Markle Bldg. Haz-
 leton, Pa., aki szívesen ad önnek is, másoknak is minden felvilágosítást és
 tanácsot.

**FIZESSEN ELŐ A „MAGYAR
 HIRADÓ”-RA. — ELŐFIZE-
 TÉSI ÁRA SZÍNT LEJESZTÉVRE
 EGY DOLLÁR 50 CENT.**

**CIPŐSZÁMLÁT LESZÁLLITJA
 NEOLIN TALPAK ALTAL**

"A cipőköltség problémáját meg-
 oldja a Neolin cipőtalp", mondja H.
 J. Evans Steubenville, Ohioból.
 "Öt hónapig — mondja Mr. Evans
 — állandóan viseltem ugyanazon
 pár Neolin-talpu cipőt munkáim
 a La Belle Iron Worksnál és még
 legalább két hónapig el fognak tar-
 tani. Munkámban a gyár minden
 részét kell behárom, vasuhalladék és
 szemek közt. Szinte lehetetlen volna
 másét, mint Neolin-talpat használni."

On is, családja is úgy fogja talá-
 ni, hogy Neolin-talpu cipő soká tart
 és ezáltal pénzt takarít. Kaphatja
 minden jobb cipőüzletben. És min-
 den cipőjavító megtalálja a cipőt
 Neolin-talppal, mely tartós, vízmen-
 tes és kényelmes. Készítője a
 Goodyear Tire & Rubber Company,
 Akron, Ohio, mely a Wingfoot cipő-
 sarkot is készíti, garantálva, hogy
 minden más sarknál tovább tart.

Neolin Soles

PUSTULJON EL A FÁJDALOM

A ki jól éri magát el tudja végezni a legnehezebb munkát is. Minden ember
 létezésére a betegségek ellen védekezni. Egy elhanyagolt hátsó kénye-
 lő baj nélkül ki magát, egy gyors szigorúlat láthatatlan sértelmű fej-
 löhetik, ha nem lesz időben kezelve.

PAIN-EXPELLER

A régi kipróbált hatáson ott legyen minden háiban. A mell-
 ben, hátban, és általában levő hátsó, reuma és egyéb
 fájdalmak, az izmok vagy ízületek összes fájdalmait elű-
 z. A Pain-Expeller a legjobb eredményt használta.
 Ne hagyja magát becsúszni nagyobb üvegekben eladott
 utamatolások. Kerje a legjobbat, a valódi Pain-Expellert.
 Nézze meg a csomagot a végleges és a borony nélküli
 csomagolt utasítás vissza. Pain-Expeller ára üvegekben
 25 és 65 cent. Minden gyógyszertárban kapható. Vagy
 egyenesen tőlünk megrendelheti.

F. AD. RICHTER & CO.,
 74-80 Washington St.,
 New York

DESTROYS ANY

DESTROYS ANY

NEMZE

Szom-
 te 8 ó
 seny
 tődik
 hon na
 burghb
 Institut
 senyt
 burghb
 zetek d
 te fel
 dalait
 senyen.

A h
 megtől
 nek jó
 tük ma
 lek, c
 stb.

A h
 az am
 válóbb
 Első a
 zeneka
 ner Pé
 nár ve

A h
 első fe
 rikai h
 amerik
 szotta

Hataln
 mikor
 ra ker
 ler B
 kimü
 játszo
 zenem
 népdal
 tivum
 tett a
 adását

Szózat
 só ak
 kor az
 felálló
 része

MAGYAROK AMERIKÁBAN.

NEMZETKÖZI HANGVERSENY PITTSBURGHBAN.

Szombaton, március 29-én este 8 órakor érdekes hangverseny volt Pittsburgban az ötödik Avenuen lévő katonai otthon nagy termében. A Pittsburgban működő International Institute rendezte a hangversenyt és a különböző Pittsburgban és vidéken élő nemzetek dal és zenetületeit kérte fel arra, hogy szülőházaik dalait mutassák be a hangversenyen.

A hatalmas terem teljesen megtelt az érdeklődők, kiknek jórésze amerikai volt, köztük magyarok, olaszok, lengyelek, csehek, tótok, délszlávok stb.

A hangversenyen megjelent az amerikai magyarság legkiválóbb zenekara, a Duquesne Elő Magyar Ifjúsági Fúvószenekar, egyenruhásan, Walter Péter ismert karmester, tanár vezetésével.

A kitűnő zenekar mindjárt első fellépésével, mikor az amerikai himnusz és a népszerűbb amerikai hazafias dalokat játszotta el, nagy tetszést keltett. Hatalmas sikert ért el azonban, mikor a magyar programszámra kerülő Béla Hungarian Comedie című zeneművének nyitányát játszotta el. A pompás magyar zenemű, mely telve van magyar népdal és kuruckorbelti zeneművekkel, nagy hatást keltett a fúvószenekar precíz előadásában. Ezután a zenekar a Szózatot adta elő. A Szózat első akkordjainak felhangzása, kor az egész terem hallgatósága felállott és felállott a tótok egy része is nagy kelletlenül, sapa-

dozva, míg akadtak olyan tótok, akik hályványan bár, de ülve maradtak. Hatalmasan megtapsolták a Szózatot is, majd az utána előadott magyar csárdást, mely után a magyar zenekar még a Star Spangled Bannert adta elő, teljes sikerrel, szerezvén a magyar muzsikának és Waltner Péter karmesternek.

A műsoron szerepeltek cseh népdalok, olasz, délszláv, tót, lengyel, litván, orosz dalárdák, énekkarok skót táncok, szíri zene és tánc. Az érdekes hangverseny utolsó számaként ismét a Fúvós zenekar szerepelt, még pedig a Rákóczi nótá vérszeditő előadásával, amely szintén nem volt a tótok nyére, de annál nagyobb tetszést váltott ki az amerikai közönségből.

A pompásan sikerült hangversenyen a rendezők az International Institute hivatalnokai voltak és pedig mindannyian szereplők a zongorán is. A Magyar Ifjúsági Fúvószenekar, egyenruhásan, Walter Péter ismert karmester, tanár vezetésével. A kitűnő zenekar mindjárt első fellépésével, mikor az amerikai himnusz és a népszerűbb amerikai hazafias dalokat játszotta el, nagy tetszést keltett. Hatalmas sikert ért el azonban, mikor a magyar programszámra kerülő Béla Hungarian Comedie című zeneművének nyitányát játszotta el. A pompás magyar zenemű, mely telve van magyar népdal és kuruckorbelti zeneművekkel, nagy hatást keltett a fúvószenekar precíz előadásában. Ezután a zenekar a Szózatot adta elő. A Szózat első akkordjainak felhangzása, kor az egész terem hallgatósága felállott és felállott a tótok egy része is nagy kelletlenül, sapa-

HITKÖZSÉGI GYÜLÉS.

A pittsburghi szent Anna r. kath. hitközség tagjait ezennel tisztelettel meghívjuk a folyó hó 6-ikán, vasárnap délután megtartandó negyedévi gyűlésre. A gyűlés az Átyim-féle hallban lesz s délután 4 órakor kezdődik. A gyűlésen fontos ügyek kerülnek tárgyalásra, arra kérünk tehát minden hitközségi

HIREK A PITTSBURGHI REF. EGYHÁZBÓL.

Közlő: Kalassay Sándor,
esperes-lelkész.

Isteniszteletek. Reggel 10 órakor vasárnapi iskola. 11. órakor rendes istentisztelet. A prédikáció tárgya: **Örökké való dolgok.** D. u. 3 órakor rendes istentisztelet Rankinban.

Egyháztanácsi gyűlés. A pittsburghi egyház előjárósága a múlt vasárnap szépen látogatott gyűlést tartott, amelyen több fontos tárgyat intéztek el. Foglalkoztak az általános egyházi helyzettel is: de végre megállapodás tekintettel a bizonytalan időkre nem történt.

A legfontosabb határozata az egyháztanácsnak az, hogy pünkösd után egy bazárt rendez az egyház javára. Az előkészületek megtételével a tisztviselők bizáltak meg. Ugyancsak a tisztviselők és különösen a fő és aligondnok bizáltak meg azaz, hogy az épületeket nézzék át a szükséges javítani való megtevéseire intézkedjenek.

Az egyháznak február hónapban volt 1130,54 cent bevétel és 232,21 kiadása. Így a maradvány: 898 dollár 33 cent. Hozzáadva a múlt havi maradványt: 585 dollár és 28 centet, a folyó számlán van 1483 dollár és 61 cent, a februári zárlatkor.

A bevételek forrása a következő: Egyház tagsági díjban: \$122,50. Társegyházaktól \$290. Kegyes adományok: \$19,00. Sorsoias \$420,92. Színeloadás: \$226,50.

Kiadások a következők voltak: Havi gázszámla: \$30,45. Régi gázszámlák \$40,17. Villany \$7,40. Bondért: \$2,50.

Pittsburghi Híradsónak, színeloadásra nyomtatványok: \$56. Első negyedévi adó \$63,21. Szénért \$33,48.

A két első havi bevétel volt: \$1266,33. Kiadás: 737,01. Maradvány \$529,32. A múlt évi maradvány \$954,29. Így a folyó számlán kimutatott összeg igazolva van.

Keresztelés. Kiss Bertalan győrtelki szül. oakdalei lakos és neje Darabant Ilona fia József és István névre kereszteltetett meg. Keresztülei voltak Kiss Antal és neje Dócs Margit.

Temetés. A napokban halt meg az aranyos-torla, nagyenyrei illetőségű Nemes Dénes. Tizenkét nappal előbb munka közben tüdőgyulladásba esett s erős szervezetével sem tudta legyőzni a halált. A szülő házája s testvérei gyászolják. Itt levő földieit, akik messzvidékről is eljöttek a temetésre, gonddoktak szép eltakarításáról a mely Pál Mihály szállásadó gazdájának házában ment végbe. Koszorúkat tettek a koporsóra rókónai: Nemes Mózes, Nemes Lőrinc, Pozsonyi János, Balló Márton, Vecserdi János, Fodor Péter, Tökés Csizsér Dénes, Barabás István.

AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLET.

Alakult: Trenton, N. J.,
1896 július 4-én.

Mennyire van az Ön élete biztosítva?

Az átlagos többsége egyezer dollárra van. És tudja-e ön, hogy ez az összeg egy három tagu családnál a mai megélhetési viszonyok között nem elég? Tegyük egy kis számadást. Egy átlagos temetés \$300,00. Gyászruhák \$50,00. Összesen \$350,00. Marad a családnak \$650,000. Ez az összeg egy évig heti \$12,46-et jelent.

Meg tud élni ily kevés összegből a családja? Nem!

Hát az év végén mi lesz ve-lük?
Ha csak egyezer dollárra van biztosítva, úgy álljon még ma az Amerikai Magyar Református Egyesületbe. Irjon azonnal Molnár István titkárnak, 268 Plymouth St., Toledo, O. címre.

Minden ember annyit ér, a mennyire önmagát becsüli!

Mennyit ér Ön önmagának? Az Amerikai Magyar Református Egyesület megadja az alkalmat minden ma még egészséges magyar honfitársnak és honfitársnőnek, hogy életét egyezer dollárra biztosítsa ezen biztos alapon működő testületben!

Miért nem gyarapítja családjának vagyonát még egy ezer dollárral mikor az emberi élet bizonytalansága miatt nem tudja senki, hogy mikor jön a vég?

Az Amerikai Magyar Református Egyesület fennállása óta EGÝMILLIÓ dollárnál többet kifizetett már különféle segítyek címe alatt.

Gondolja Ön, hogy Önnek nincsen szüksége arra, hogy családját biztosítsa?

Ha igen, irjon még ma Molnár István titkárnak, 268 Plymouth St., Toledo, O. címre.

Kedvező alkalom arra, hogy munka után, üres idejében szép pénzt kereshet!

Bővebb felvilágosításért irjon az Amerikai Magyar Református Egyesület titkárnak Molnár István, 268 Plymouth St., Toledo, O. címre.

Tudja Ön mikor fog meghalni?

Bizony nagyon jó, hogy nem tudja, de az nem ok arra, hogy szeretteiről ne gondoskodjék! Oly csekély összegért bizo-

síthatja családját egyezer dollárra az Amerikai Magyar Református Egyesületnél, hogy be fogja látni gondatlanságát, hogy miért is nem tette már régen, ha csak egy kicsit is gondolkodik rajta!

Irjon még ma Molnár István titkárnak, 268 Plymouth St., Toledo, O. Címre.

Magyar Vérem!

Huszonharmadik éve már annak, hogy az Amerikai Magyar Református Egyesület működik! Ez alatt az idő alatt MINDENKOR eleget tett minden kötelességének minden egyes tagjával szemben!

A legutóbbi influenza járvány alatt három hónapon belül hatvanöt ezer dollárt fizetett ki tagjai özvegyeinek és árváinak!

Nem gondolja Ön, hogy hibát követ el, ha nem tagja ennek az intézménynek?

Irjon Molnár István titkárnak 268 Plymouth St., Toledo, O. címre.

Akar jó munkát végezni üres idejében, úgy, hogy azért szép pénzt is kereshet?!

Irjon az Amerikai Magyar Református Egyesület titkárnak, Molnár István, 268 Plymouth St., Toledo, O. címre.

A mióta a német szövetséget beszüntették. Az Amerikai Magyar Református Szövetség az egyedüli intézmény az egész világon, amelyik az egész Egyesült Államok területére érvenyes és az Egyesült Államok kongresszusa által kiadott szabadalom levél alapján működik!

Gondolja Ön, hogy ez az intézmény méltó arra, hogy Ön tagjává legyen?

Irjon Molnár István titkárnak, 268 Plymouth St., Toledo, O. címre.

A MAGYAR HIRADÓ KÉPVISELŐI.

Avella, Pa. Tyukodi János ur.
Barnesboro, Pa. Szalontay János ur.
Canonsburg, Pa. Galó József ur.
Connellsville, Pa. Rech Arnold ur.
Danystown, Pa. Tóth László ur.
Donora, Pa. Mata József ur.
Duquesne, Pa. Sáros Menyhért ur.
Everson, Pa. Miklós Lajos ur.
Farrel és Sharon, Pa. Kuti Tamás ur.
Hooversville, Pa. Hajnos István ur.
Latrobe, Pa. Fekete János ur.
Leechburg, Pa. Takách András ur.
Leisenring, Pa. Cserepi István ur.
Leisening, Pa. Pocsok Antal ur.
McKeesport, Pa. Barillo András ur.
Munhall és Homestead, Pa. Kardos József ur és Katrincák János ur.
New Alexandria, Pa. Veres József ur.
New Salem, Pa. Komonyi János ur.
Phoenixville, Pa. Szegedy R. Gyula ur.
Phoenixville, Pa. Tóth Ferenc ur.
Pittsburgh, Pa. Kovács István ur.
Pittsburgh, Pa. South Side: Bodnár János ur.
Pittsburgh, Pa. North Side: Csatlós Márton ur.
Uniontown, Pa. Sponták László ur.
Vestaburg és Federicktown, Pa. — Barna Balázs ur.
Willock, Pa. Veres József ur.
Zelienople, Pa. Horváth János ur.
Adena, O. Kathy Vince ur.
Akron, O. Papp Sándor ur.
Byesville, O. Kastély András ur.
Cucumber, W. Va. Bajusz András ur.
Dehne, W. Va. Kőköröcsény György ur.
Sabraton, W. Va. Varga Árpád ur.
Carteret, N. J. Lukács Zsigmond ur.
Passaic, N. J. Szoják S. Lajos ur.
Trenton, N. J. Söndör András ur.
Chicago, Ill. Görömbey Péter ur.
Detroit, Mich. Tóth Géza ur.

Pennsylvania államban
BARNA BALAZS ur
Vestaburg, Pa. fel van hatalmazva előfizetéseket és hirdetéseket felvenni s azokat jogérvényesen nyújtátni.
A MAGYAR HIRADÓ
kiadóhivatala.

CANONSBURGI KÉPVISELŐNK.

Értesítjük Canonsburg, West land, Manfiold, Midland magyarságát, hogy lapunk képviselőjét

GALÓ JÓZSEF ur
vállalta el, ki fel van jogosítva arra, hogy előfizetéseket felvegyen és lapunk nevében nyugtázza.

A MAGYAR HIRADÓ
kiadóhivatala.

A Hungaria könyvnyomda ügynököket keres. „A pupos vagy a magyar detektívek királya” című nagyszerű regény terjesztésére.

Kitűnő kereset szorgalmas embereknek. Irjon bővebb felvilágosításért e címre:

HUNGARIA KÖNYVNYOMDA

4803 SECOND AVENUE, PITTSBURGH, PA.

ELŐ A „MAGYAR
A. — ELŐFIZE-
EGY TELJES ÉVRE
LÁR 50 CENT.

AT LESZÁLLITJA
ALPAK ÁLTAL

problémáját meg-
spótalp", mondja H.
enville, Ohioból.
mondja Mr. Evans
viseltem ugyanazon
cipőt munkámnál
Works-nál és még
napig el fognak tar-
ban a gyár minden
erőm, vashulladék és
inté lehetetlen volna
solin-talpat haszná-
na is úgy fogja talá-
talpú cipő soká tart
takarít. Kaphatja
pótlékban. És min-
megtalálja cipőit
mely tartós, vízmén-
lmes. Készítője a
Rubber Company,
y a Wingfoot cipő-
ti, garancia, hogy
aroknál tovább tart.

n Soles

LOM



DESTROYS ANY

A MAGYAR HIRADÓ MELLÉKLETE.

MAGYAR HUNGARIAN



BÁNYÁSZ MINER

MILYEN ÉRVEKKEL AKARJÁK ELÜTNI A BÁNYÁSZOK KÖVETELÉSEIT.

Olvasóink tudják, hogy az ország szervezett bányászai meglehetősen nagy követelésekkel állottak elő a legutóbbi hetek alatt, olyan követelésekkel, amelyek teljesülése valóban óriási lépéssel való haladást jelentene a bányászok számára. A bányászok követelése között a legnagyobb a heti öt napi és a napi hat órai munka, valamint a bányák államosítása. És természetesen a béremelés.

Ezen követelések szerint a bányász heti 30 órai munkáért többet kapna, mint most kap a 48 órai munkáért, ami teljes 60 százalékos béremelésnek felel meg. A társaságok nem tudják elképzelni, hogy milyen körülmények között volnának képesek ennek a béremelésnek megadására. Ha a munka 60 százalékkal megdrágul, természetesen legalább ugyanannyival meg kell drágulnia a szénnek is. Ha tehát ma egy tonna szén mondjuk 8 vagy 9 dollár, úgy a jövőben 12.80 vagy 14.40-nél olcsóbban nem adhatják a közönségnek. Olyan óriási ugrás lenne ez az árban, hogy sem a nép, sem a kormány nem hagyhatná szó nélkül.

Azok, akik természetesen hallani sem akarnak a bányászok nagy követeléseiről, arra is igyekeznek, hogy beláttassák a bányászokkal az állami kezelésbe vétel nem kívánatos voltát. Azt mondják, ami valóban igaz is, hogy még eddig az ilyen állami kezelésbe vételek a legtöbbször kudarcra végződtek úgy itt, mint Angliában. Angliában a vasutak kezelésére a kormány szintén alaposan ráfizetett s ott is mindent elkövetnek, hogy a viteldíjak és a teherszállítás fölemelésével hozzájáruljanak a ráfizetéshez. Hogy az amerikai vasutak állami kezelésbe vétele még eddig milyen tanulságokkal járt, elég értelmesen bizonyítja az a tény, hogy a fölemelt illetékek, a minden tényleg való takarékoskodás stb. dacára is számlálatlan százmilliókat fizetett rá az állam a vasutak kezelésére. A bányászok kívánásainak ellenzői elretentésül hangoztatják ezt a példát s azt mondják, hogy a bányáknál is szakasztott így lenne a dolog. S hogy ennek a bányászok is nagyon meginnak a levét, azt is természetesen mondják. A mint a vasutak deficitjét a nép adójából kell kifizetni, épen úgy a bányászok is a népnek, tehát maguknak vállalnia tennének újabb terhet a bányák állami kezelésbe vételével, mert a ráfizetés ott is bizonyos volna.

Ezek az érvek meglehetősen fogósaknak látszanak az első pillanatra, de a bányászok meg tudnak felelni ezekre is. Azt mondják, hogy aránylagosan, egyformán elosztott munka mellett az öt napi hat órás munka is tökéletesen elég volna annak a szénnek előteremtésére, a mi az ország bányáiból ma kikerül s ezzel elejét lehetne venni a munkátlanlanságnak is. Ami pedig az állam óriási ráfizetéseit illeti, meglehet, hogy a bányáknál is úgy történne, mint a vasutaknál. A ráfizetés azonban ott is mindig kevesebb lesz s eljön az idő, amikor a mostani ráfizetések bőségesen visszatarúlnak az ország népének. Ez az esetleges hátránya eltörpül azon előny mellett, a mely az állami kezelésbe vétel révén jutna az ország népének és a bányászoknak. Ha pedig arról van szó, hogy mit tegyenek, a bányászok természetesen inkább a saját kipróbált vezetőikre hallgatnak.

JÓ NYARAT JÓSNALAK AZ OHIOI BÁNYÁKNAK.

ST. CLAIRVILLE, O. — Az egyik legtekintélyesebb ohioi bányatulajdonos véleménye szerint az ohioi bányáknak nagyon jó nyara lesz az idén, olyan erővel fog menni a munka, mint akkor ment, a mikor még a munició gyárak is teljes erővel dolgoztak. Hir szerint azonban jobbra fognak fordulni az ohioi bányáknál a munkaviszonyok, mivel a nagy tavakon megkezdődik a forgalom.

A hir nagyon jól jön az ohioi bányászoknak, mert épen ezek voltak azok, a kik a legkevesebbet dolgoztak az utóbbi hónapokban. Ami hir az ottani bányákról jött, az mind rosszat mondott. Nagyon sok helyen a bányák teljesen le voltak zárva, míg másutt alig dolgoztak annyit, a mennyiből épen megélhetett a bányász és családja.

A társaságok azonban attól úgynevezett hírek szerint sok félnek, hogy megint kocsihiány lesz mindenfelé, sőt mint mondják, ez a hiány már most is érezhető, amikor pedig a munkák még jóformán neki sem lendült. A munkaküldi bányászok száma is elég tekintélyes ebben a hónapban 300-nak foglalkoztatni adni, egy másiknál 60 emberről 120-ra emelik a munkások számát a jövő hónapban. A társaságok már kétségbeesnek rá, hogy nagyszabású hirdetésekkel igyekeznek eleget bányászt szerezni. Mivel most a bányászok, ha jól megy a munka, igen szépen kereshetnek, biztosra veszik, hogy sok ember fog a bányákban keresni magának munkát.

A társaságok azonban attól úgynevezett hírek szerint sok félnek, hogy megint kocsihiány

lesz mindenfelé, sőt mint mondják, ez a hiány már most is érezhető, amikor pedig a munkák még jóformán neki sem lendült. A munkaküldi bányászok száma is elég tekintélyes ebben a hónapban 300-nak foglalkoztatni adni, egy másiknál 60 emberről 120-ra emelik a munkások számát a jövő hónapban. A társaságok már kétségbeesnek rá, hogy nagyszabású hirdetésekkel igyekeznek eleget bányászt szerezni. Mivel most a bányászok, ha jól megy a munka, igen szépen kereshetnek, biztosra veszik, hogy sok ember fog a bányákban keresni magának munkát.

A kormány nem nagyon biztatja a társaságokat, hogy lesz elegendő káré, a mennyi csak szükséges s a társaságok maguk is arról vannak meggyőződve, hogy nem lesznek képesek eleget kocsit szerezni. Azt mondják, hogy a bányászok csakis azokat a napokat fogják elveszíteni a munkájukból, a mikor a káréhiány miatt nem tudnak munkát adni nekik.

Azt is mondogatják a társaságok vezetői, hogy ebben az esztendőben nem lesz bérlésállítási. A mostani bérszerződés abban a pillanatban érvényesül, mivel a bérszerződést az ellenfelek aláírják. A békeszerződés után a bányászok és társaságok kiküldöttjei azonnal elkezdenek a tanácskozást, hogy mi legyen a béreket állapítsanak meg az esztendő hátralévő részére és 1920 első három hónapjára. Azután mint rendesen újra egyezkedni kell az újabb két esztendő szerződés feltételei fölött. Ezt a tanácskozást Clevelandban fogják megtartani. Ameddig a szén tetemesen olcsóbb nem lesz, addig beszélni sem lehet a bányászok béreinek leszállításáról.

Az ohioi kerület most tartott konvencióján is szóba jött a heti öt napi munka és a napi hat órás munkaidő s mind a két javaslat nagy támogatásra talált az ohioi bányászoknál, annál is inkább, mert az angol bányászok is csak hat órát dolgoznak hetenkint. Azt mondják, hogy az államnak számos társaságja szintén nem idegenkedik a napi hat órai munkaidőtől s némelyik meg is van győződve róla, hogy hamarosan ezt is meg kell adni a bányászoknak. Egy másik bányatulajdonos azért nem idegenkedik az eszmétől, mert így a vasutaknak több idejük lesz kárékat vinni a bányákhoz, mert most, ha a kárék ott nem állna a tipli alatt, a bányászok nem akarnak dolgozni. Ha a vasutaknak több ideje lesz a kárék odaállítására, bizonyosan kevesebb idő vesztegetődik el ezzel is a bányászok részéről.

Az ohioi kerület a háború ideje alatt nagyon dicséretesen viselkedett. Még soha sem fordult elő, hogy olyan kevés sztrájk lett volna a kerületben, mint a háború alatt. Azt hiszik, hogy a munka ezentúl is zavartalanul fog menni a kerületben, annál is inkább, mert most nagyon sok munkánál a béreket lejjebb csapták, a bányászok bére megmaradt s így a jó kereset kilátásban szívesen fognak dolgozni mindenkor.

Az ohioi unió kerületnek ma 14 ezer tagja van. Számuk csökkent a háború alatt, a katonas-

vezetői meg vannak győződve róla, hogy amikor teljesen meg fog indulni a munka, legalább 1000 új tagjuk fog jelentkezni fölvetelre. A szervezett bányászok mellett van még legalább 6000 olyan ember, akiknek a boldogulása szintén attól függ, hogy vajon a bányákban jól megy-e a munka, vagy nem. A tavakon nagy előkészületeket tesznek, hogy annyi szennel szállítsanak, mennyit ez-élt sohasem.

A jövedelmi adó az ohioi bányászok megtakarított pénzeszközét is ugyancsak megterhelte. Az elmúlt évben az emberek jól kerestek s különösen a masinások és a ladolók szép összegeket meg is takaríthattak.

Nem egy helyen új bányákat is nyitnak Ohioban, ami szintén arra mutat, hogy jó jövőre számíthatnak. A Purslove-Maher társaság Glencoe mellett most nyitott meg egy bányát, a miben kétszáz embert fognak alkalmazni. A társaság összes bányái április 5-én kezdenek dolgozni, Ohioban épen úgy, mint West Virginianban. A bányákat mindenütt tisztogatják, rendezik. Az egyik kompániának csak a tisztogatók 7000 dollárba került az egyik bányánál.

A BÁNYABÁRÓ PALOTÁJA.

John Markle, a ki arról nevezetes, hogy senkinek sincs annyi keményszén bányája a világon mint neki, elhatározta, hogy a pennsylvániai Jeddóban levő gyönyörű nyaraló kastélyát föl fogja áldozni, hogy az alatta levő rendkívül gazdag keményszén telepeket kiaknázzák. A remek kastély, a melynek messze földön kell párját keresni, 18 aknnyi parkkal van körülveve, a mely területet a háború alatt a tulajdonos átengedte a bányászoknak, hogy házi kerteiket létesítsenek rajta. Mivel épen azon a területen van a legnagyobb mennyiségben a keményszén, a bányák hatalmas ura elhatározta, hogy föláldozza a nyaralót és kiszedei alóla a szentet. De azért ennek a nagy áldozatnak dacára is lesz a fejét hol lehajtania.

KERESTETNEK BÁNYÁSZOK.

Állandó munka. Jó hely. 5 láb magas tiszta szén. Unió fizetés. Jó házak, tiszta víz és csatornázás, ladolók elegendő cart kapnak. Házass emberek, kiknek burdosaik vannak, előnyben részesülnek. Bővebb felvilágosításért menjen vagy írjon PHILIP ENGEL, 405—4th Ave., Smithfield St. sarok, Business Exchange, Pittsburgh, Pa., vagy jelentkezzen Bradley vagy Plum Run, Jefferson County, Ohio bányák Superintendentjénél, vagy 1206 Citizens Building, Cleveland, Ohio.

EZT OLVASSA EL!

Minden olvasónk írja meg, hogy a plézen milyenek a munkák és megélhetési viszonyok!

Ismételten felszólítjuk bányász olvasóinkat, hogy írják meg nekünk, milyenek a munkák és megélhetési viszonyok azon a plézen, a hol dolgoznak. Aki megteszi ezt, nem nekünk tesz vele szívességet, hanem a többi bányásztársának, a kik közül nagyon sokan munkanélkül vannak s a kik legtöbbször nem tudják, hogy hová forduljanak fölvilágosításért. Akadhat olyan hely, a hol még mindig vesznek föl új embereket s így sok bányász, különösen ha közel lakik az ilyen bányához, nagy köszönettel venné, ha munkástársa révén szerezne tudomást róla, azt a helyet pedig elkerülné, a melyről tudja, hogy ott nem lenne keresni valója.

Mai számunkban az olvasók találnak egy néhány ilyen munkahírt, a melyeket olyan derék magyar bányászok küldtek be, a kik nemcsak magukra gondoltak, hanem munkás bajtársaikra is.

Tartsanak össze a magyar bányászok is és adják meg leg-

Akar-e tagja lenni egy szilárd alapokon álló s a legnagyobb körültekintéssel vezetett magyar bányász együletnek? Ha igen, lépjen be a

Leisenringi Első Magyar Betegsegélyző Együletbe,

mely már 27 év óta végez áldásos munkát együleti tereken és sok özvegyet és árvaat vigasztalt már meg. — Az együletnek jelenleg van 627 tagja és 17 osztálya. — Beállási díj 5 dollár, tömeges csatlakozás esetén 3 dollár. — 12 taggal fiók alapítható. Havi tagsági díj \$1.25, melynek ellenében 6 dollár heti betegsegélyt és 600 dollár haláleseti díjat fizet.

Bővebb felvilágosításért forduljon ezen címre:

TÓTH FERENCZ, központi titkár

BOX 188, CONNELLSVILLE, PA.

alább egymásnak azt a segítséget, a mit a mai nehéz körülmények között adhatnak.

Ják öt szívesen mindenütt. Hazafias áldozattal a MAGYAR HIRADÓ kiadóihoz.

ÚJ KÉPVISELŐNK.

Értesítjük ALLEGHENY-ben lakó honfitársainkat, hogy lapunk ottani képviselőjét

CSATLÓS MÁRTON ur

vállalta el, ki fel van hatalmazva előfizetések felvételére s azok nyugtázására. A közismert és népszerű Csatlós Márton fel fogja keresni Allegheny egész magyarságát, hogy a legjobb magyar hetilapnak, a Magyar Híradónak zászlója alá sorakoztassa őket. Kérjük, fogad-

BÁNYÁSZOK KERESTETNEK

a Melcroft, Pa. Fayette Co. bányákban. Állandó jó munka, mert a kementekben is a saját szénünket égetjük. Új bányák és gépek. Jó tétő és felek. Fizetünk 70 centet tonnáért roomban, 75 centet headingsban és 4.25 egy yard kivővéért.

Égészen új házak 4, 5, 6 és 7 szobások. Rent 9—13 dollár. Jó víz és villanyvilágítás.

Szükségünk van családos és magános bányászokra. Állandó bányászunk 75 dollártól 130 dollárig keresnek két hetenként és mind meg van előveve.

Melcroft, Pa. egy új bányaváros 15 mérföldre keletre Mt. Pleasant, Pa. hoz az Indian Creek vasuti vonalon. Hatjon át Mt. Pleasantról, Pa. vagy vegye a Baltimore & Ohio vasutat Indian Creekre, innen minden este megy a vonat Melcroft, Pa.-ra.

Írjon vagy jelentkezzen közelebbi felvilágosításért a Superintendentnek MELCROFT, COAL CO., Melcroft, Penna., Fayette Co. (Apr. 10.)

Fizessen elő a "Magyar Híradó"-ra.

Azegész világ bámulja azt az óriási sikert,

amelyet a

PARTOLA

hashajtó, vér és gyomor tisztító cukorkák élernék.

Nincsen ma már olyan ember, aki ne ismerné és ne tartaná kéznél a

PARTOLÁT

FÉRFIAKNAK áldás a PARTOLA

NŐKNÉL életszükséglet a PARTOLA.

GYERRMEKEKNEK élvezet a PARTOLA.

A PARTOLA ÁRA: nagy dobozonkint 1 dollár.

hat nagy dobozzal csak 5 dollár.

RENDELJEN BELŐLE MEG MA A PARTOLA FELTALÁLÓJÁNÁL ÉS EGYEDÜLI KÉSZÍTŐJÉNÉL E CIM ALATT:

PARTOS PATIKA

160 SECOND AVENUE,

NEW YORK, N. Y.

INGYEN DISZES FALINAPTÁR!

Vágja ki ezt a szelvényt, mellékelje rendeléséhez és ingyen kapja meg az 1919. évre szóló disztes kiállítású oljafestményü falinaptárt.

KIS H

Kereset, res, talált v alkalmazást magánalkalmazás butorított sz tartási cikk, 3-szor 60c, felül minden után 1 cent.

Feltűnő be sek agátora el egy incsbu Fekete be el a fenti á Eladás, há adása, biztos telési, eljegye nó nyilatkoz levelezés, há kur, ház, c vagy szalon szér 50c, 3- huz szón fe megjelenés u Feltűnő be sek agátora el egy incsbu Feltűnő be tsek agátora sekért a fenti tatic

Egyleti és két cent sz detés ára 25 Feltűnő b fél el egy r Fekete be tti a fenti t tik.

Bankár és ügy, egyrés detesei man bányába, lán, telepíté ban, gyárak, 1-szer 70c, 3 huz szón f megjelenés u

PR A Green A né 4014 S

SANT CAPSUL MIC

B Az ig Gyors FERFI Minde

Fizessen e ra. Egy é

ez egy Jangyol, a ki Visocki legutóbban kizdott, s mitan mindeleg nem tudott külföldre menekülni, a magyar családok rejtégekéik.

és hallatszott az udvarról. Sokan fölemelkedtek a zájra.

ná hosszabbítani, a 10-ik hónap letelte után beküldene anynyi koronát, a mennyi megfelelne 13 dollár 50 centnek.

8. Ezen haláleseti díjakból semmi néven nevezendő nyomtatvány, bármely más kiadást a központ nem fizethetne és csak az ügykezelésre fizetett 1 dollár és 50 centet használhatná fel.

9. Minden tag kötelezné magát a hazai pontos címet megadni. — Lakásváltoztatást a központtal ajánlott levélben tudatni.

Nagyon kérem az osztály tisztviselő urakat, legyenek szívesek ezen ügyet rendkívüli gyűlésen tárgyalni és ezen gyűlésre idegeneket, vagyis nem tagokat meghívni és alaposan fontolóra venni a dolgot és ezen rendkívüli gyűlésen ne tessék a tagtisztvér megszólítását használni, mert a meghívott vendégek hamar azt gondolnák, hogy csak tagnak van száva, pedig az ő szavukra is van szükség.

— Tessék a 'tisztelt közgyűlés' megszólítását használni.

Philadelphia, Pa., 1919 március 21.

Tagtisztvéri szeretettel,
TARR GYULA, kp. elnök.

Kedves Tagtisztvér!

Folyó hó 19-én az első osztály titkáráról levelet kaptam, a melyben bejelenti, hogy átcsatlakoztak a Kohányi Tihamér-féle egyesületbe. Ez anynyit jelent számunkra, kár, hogy ily későre hagyták, mert létezése óta csak nyomtatványok és röpiratokért fizetett.

Összes tehetségem latba vetve a múlt évi konvenció és a delegátusok ügyessége is hozzájárul, hogy olyan alapszabályt csináljunk, a hol nem a központi tisztviselők kénye-kedve szerint cselekedhetnek és holmi választmány vagy zsiros napilás bizottságok. — ha valamely tagok intézhetik a saját sorsukat a legjobb belátásuk

szerint. Így az első osztály néhány tagja elvesztette a jó mellettkeresetet. Megpróbálkozott-elem is az első osztály; parancsolni akart, goromba leveleket küldött, de én szigorúan megírtam nekik, hogy első és utolsó osztályt nem ismerek, egyik osztály olyan mint a másik, egyik tagnak a pénze olyan mint a másiké. Belátták, hogy szigorúságomat nem tudják megtörni és még hozzá, mikor februárban a félévi gyűlésre mentem, jó előre elrendeltem náluk a rendkívüli gyűlést, mert meg akartam tudni, hogy mi a kiforásuk a titkár ellen.

Az egész az volt, hogy valaki a Szövetkezet irógéjén dolgozott és a havi jelentésben nem írta ki, mire megy a sok újságköltség. Én megértettem velük, hogy a titkárnak én parancsolok és nekik nincs joguk. (Mind az osztály, vagy tag jelentésnekem, ha baj van, akkor én is tudom és ha súlyos, vizsgálatot indítok a titkár ellen.) És ha muszáj, — a tagok jóváhagyása folytán — elmozdítom állásából. Belátta az első osztály, hogy a többi osztályok nélkül nem parancsolhat, nem prédálhatják a pénzüket mindenféle, nem veszedhetnek, nem pereskedhetnek a mi pénzünkre, meghajolni nem akartak a többi osztályok előtt, így tehát nem maradt más hátra, mint muffedni. Az újságból olvastam, hogy a jelenlegi főtítkáruk közönetet mondott nekik és "tudja minden munkás" hogy hova kell neki tartozni és \$1.50-ért felvesz osztályokat.

Az én tanácsom az, ha \$1.50 kell fizetni, akkor fizessünk még \$2.10 és akkor meglesz a \$3.60 is, de meglesz a becsületünk is és amire esküdtünk, hogy özvegyeinket és árvaikat segélyezzük. És ezt tartuk is be, nem pedig, mikor a zsiros betegsegyleket felszedtük, tonem a tagok intézhetik a saját vák pedig várjanak.

Felhívom a tagtisztvérk fi-gyelmét, ha valaki be akar állani hozzánk, csak az esetben ajánlják, ha meggyőződnek róla, hogy más egyetnél nem volt ilyen joga, mint nekünk van. És ha van olyan joga, tessék neki azt mondani, hogy hozzon volt titkárájától igazolványt, hogy ott "eleget tett-e" kötelességének. Ha igen, akkor tessék felvenni, ha pedig csak olyan tag akar lenni, mint a hazai rossz béres, hogy több száz úrnál száz évig meg nem élek, az olyan tag betegseglyre utalzik és ha egy kisit többet kell fizetni, akkor odébb áll, más egyetbe keres menedéket. Mi nem szerezünk ilyen tagot; "legalább annál kevésbé kell megköszönni" akkor, mikor valamennyi egyet a terhek súlya alatt nyög. Mi legyünk a magyar voltunkra büszkék s ne vegyünk fel olyat, aki más egyetlől a fizetés elől meglép. — Ha ez egyet jó volt a segélyre, akkor legyen a tag jó a teher viselésére is. Mi ne használjunk ki más egyetlet.

De hogy egy kis tréfa is legyen a dologban, itt közlök az első osztály volt titkárájának levelelől egy kis szórakoztatást. Szinte jól esik a beismerés. "Leráztuk ezt az örökös komédiát, a mi már nevetéssé tett minket a magyarság előtt, hát ez igaz, mert eddig minden hatalom ő belőlük került ki minden pénzünk az ő hatalmukból utazot el, persze ez az üzlet megszűnt." Szép a beismerés. Maga a titkár beismeri hogy

nevetéssé váltak. Hogyne fájna nekik; mikor a konvencióra mentem tavaly, akkor az első osztály megválasztotta a főtisztikart Szabó Sándor úrral az élén és már akkor is valami kilencse bizottságról tárgyal-tak; csakhogy én leültöttem őket, mikor kijelenttem, hogy semmi bizottságra nincs szükség, hanem a Szövetkezet minden tagjának száva és joga legyen, ha fizet. Intézze a tagság a saját sorsát és a főtisztikár pedig az lesz, akit a delegátusok választanak. Erre aztán lehültek.

Jelen értesítésem a philadelphiai 51-ik osztálynak szíves figyelmébe ajánlom, de nem az egésznek. Majd, ha kell szívesen szolgálok a nevekkel is. Itt is kénytelen voltam a titkárnak meghatalmazást adni, hogy nyugta ellenében szedje be a tagoktól a pénzt, gyűlésen kívül, mert itt is csak a veszedés uralkodott pár hónap óta. A titkár megbízatásának eleget tett, a tagok gyönyörűen fizettek és még hozzá osztályt is alakítottak. Jögom az alapszabályokban van, csak meg kell nézni. Ezen megjegyzésem az 51-ik osztály néhány tagjának szól.

Tagtisztvéri szeretettel,
TARR GYULA, kp. titkár.

Fizessen elő a MAGYAR HIRADÓRA, előfizetési ára: egy évre \$1.50.

AMERIKAI MAGYAR SEGÉLYŐZŐ SZÖVETSÉG (MAGYAR BETEGSEGELYŐZŐ EGYLETEK SZÖVETKEZETE.) Alakult 1892-ben. — Bekebelezett 1899-ben. 1418 State Street, Bridgeport, Conn. Letörvényesített magyar testület. — Korszertint befizetés 1000 dollár haláleset. — 500 dollár segély. — 100 dollár évenkénti betegsegély. — Minden körlezetkedésre azonnal válaszol a TITKÁRI HIVATAL.

AVELLAI KÉPVISELŐNK. Ertesítjük AVELLA, PA. magyarságát, hogy lapunk ot-tani képviselővel TYUKODI ANDRAS urat biztuk meg. Ajánljuk őt ott élő honfitársaink bizalmába.

A Pittsburgh és Vidéki Magyar Ref. Segélyző és Egyházi Egylet. Alakult 1895-ben.

Pittsburgh legrégebb, leg-jobb alakokon álló, elvállalt kö-teleztségeit mindig pontosan teljesítő egylet.

Beteg tagjait 13 hetig heti 50 cent, és 13 hetig 3 dollár 50 cent segélyben részesíti. Temetési segély az elhalt tagok után 100 dollár.

Amennyiben az egylet köz-ponti kezelés alatt áll, az iga-zolt segélyek a lehető leggyor-sabban utaltnak ki.

Felvételi díjak:

16 évtől 25-ig	\$2.50
25 évtől 35-ig	3.00
35 évtől 40-ig	3.50
40 évtől 45-ig	4.00

Tagsági díj negyedévenként 25 cent, havi díj 85 cent.

KALAUZ.

Főtisztikár. Főlelel-nök Hornyák Andrá, főale-lel-nök Zakány Albert, főkönyvelő Kovács Miklós, 1816 East St., N. S., Pittsburgh, Pa. Főpénztárnok Eszlári Andrá, 2930 Harkums Alley S. S., Pittsburgh, Pa. Főeljáró T. Kovács György, 4805 Second Avenue, Pitts-burgh, Pa. Főszámvizsgálók Bazin István, Estu Andrá, V. Petro József.

1. Anyageylet, jegyző: Gáll István, 5025 Langhorn St., Pittsburgh, Pa.

2. Buffalo, N. Y., jegyző: Waszily János, 11 Pulasky St., Buffalo, N. Y.

3. Bructon, Pa., jegyző: Almási József, Box 107, Bructon, Pa.

4. Monongahela, Pa., jegyző: Le-nárt Károly, Box 346, Monongahela, Penna.

5. Willock, Pa., jegyző: Veres Jó-zsef, Box 182, Willock, Pa.

6. Whittett, Pa., jegyző: Gyüre Pé-ter, Box 151, Whittett, Pa.

7. Travesky, Pa., jegyző: Ivánca Dániel, Box 95, Morgan, Pa.

8. New Castle, Pa., jegyző: Györi István, 104 Gardner Ave., New Castle, Penna.

9. Daistown, Pa., jegyző: Sücs István, Box 563, Daistown, Pa.

10. Elrama, Pa., jegyző: Nagy

András, Bo 124, Elrama, Pa. 11. Glenwood, Pa. jegyző: Göcse Ferenc, 12 Ruthergien Street, Pitts-burgh, Pa. 12. Duquesne, Pa., jegyző Szabó Jó-zsef, 208 So. Sixth St., Duquesne, Pa. 13. Edri, Pa., jegyző: Valkovszky Mihály, Box 14, Edri, Pa. 14. So. Buffalo, N. Y., jegyző: Bíró János, 222 Katharhe St., So. Buffalo, N. Y. 15. Studa, Pa., jegyző: Szabó János, Box 811, Studa, Pa.

FELHÍVÁS ÉS FONTOS ÉRTESETÉS.

A "Kohányi Tihamér Ameri-kai és Magyarországi Egyesült Magyar Munkás Betegsegélyző Egylet és Munkás Szövetkezet" központi vezetősége elhatároz-ta, hogy három hónapon keresz-tül kedvezmény mellettel vesz fel új tagokat kebelébe. A beál-lási díjak a következők:

15 évtől 20 évesig	\$2.25
20 " 30 " "	3.25
30 " 40 " "	3.75
40 " 45 " "	4.25
45 " 50 " "	5.25
50 " 55 " "	6.25

Az egylet tagja lehet minden amerikai magyar 15 évtől 50 évig, 50 éven felül 55 évig csak is új fiók alapítása vagy csat-lakozás esetén vehető fel vala-ki az egylet tagjai sorába. A fentemlített beállási díj mellett az új tag rögtön segélyben ré-szesül. Új fiók alapítható 12 taggal az Egyesült Államok bár mely részében, sőt ha tagjaink haza vándorolnak, otthon is épen úgy fizethetik a tagsági díjakat. Az óhazába visszatérő ugyanis épen olyan teljes jogu tagja lehet az egyletnek, mint itten.

Egyesületünknek van eddig 26 szép osztálya. \$1.00 havi díj ellenében fizetünk 7 dollár heti betegsegélyt és 100 dollár temetési költséget. Az örökös azonkívül annyi dollárt kap az egylettől, a hány tagja van egy letűntnek. Tagjaink csonkulás esetén félszegélyben részesülnek. — Ez igazi munkásegylet s az volna kötelessége minden munkás embernek, hogy egyletünk-öz csatlakozzék, ha hozzátar-tozóinak érdeke szívén fekszik. Bővebb felvilágosítással szíve-sen szolgálunk. Minden egylet nélküli vagy hozzájáró csatlakoz-

Osztályok vannak:

Willock-on, Pa. (1. oszt.) Titkár: Zakány Albert, P. O. B. 66, Willock, Pa. Gyűlések minden hó 1-5 vasár-napián délután 2 órakor.

McKeesport-on, Pa. (2. oszt.) Titkár: Esik Benjamin, Box 169, Roth Bank, McKeesport, Pa. Gyűlések min-den hó 4-5 vasárnapon délután 1 órakor.

Rankin-ban, Pa. (3-ik oszt.) Titkár: Lovass Bertalan, 330-2nd Street, Rankin, Pa. Gyűlések minden hó 4-ik vasárnapon délután 2 órakor a 4-ik Broughton-ban, Pa. (4. oszt.) Titkár: Bíró Szabó Ferenc, P. O. B. 4, Bructon, Pa. Gyűlései minden hó 2-ik vasárnapon délután 2 órakor az Italian Hallban.

Nő-osztály Duquesne-ban, Pa. (7. osztály) Titkár: Tóth Károlyné 38 Linden Avenue, Duquesne, Pa. Gyű-lések minden hó 2-ik vasárnapján este a magyar ref. templom iskolá-jában. — s egyszer csak a gyerekek meg-jele-Delejni szándékozik felvilágosítást kapnak a titkároktól vagy a gyűlé-seken.

ni akaró munkástestvéremet el-várva vagyok munkástestvéri üdvözléssel Sipo Gyula, főtítkár, Box 420, Homer City, Pa.

DUQUESNEI ELSŐ MAGYAR REFORMÁTUS EGYLET.

Az egylet immár 27 év óta működik s áldásos működésével ivivta a Pittsburgh-vidéki magyarság becsületét és elismeré-sét. Huszonhét éves eredményes munkája bátran ajánlhatja az egyletet mindazoknak, a kik tisztességes, jó magyar egylet-be óhajtának lépni.

Az egylet úgy férfi, mint női agokat 16 éves koruktól 45 éves korukig veszi fel s ezüdt szert havi 75 cent tagsági díj ellené-ben 26 hetig heti 7 dollár, to-vábbi 26 hetig heti \$3.50 heti segélyt fizet beteg tagjainak; női tagjainak szülés esetén 14 dollár segélyt ad, ha a betegség tíz napon túl terjed. Temetési költség vagy csonkulási díj 100 dollár. Munkaképtelené tév betegsegély vagy baleset esetén tagjainak félszegélyt ad.

Elhalt tagjai örökösének vagy félszegélyt szorulóknak tagon-ként 1-1 dollárt, illetve 50-50 centet fizet kivétel után.

Az egyletnek anyageylet Du-quesneben székelt s havi gyűlé-seit itt minden hó első szombati-ján esti 7 órakor tartja a refor-mátus templom alatti helyiségé-ben. Elnök: Kiss Lajos, pénztáros: Diószeghy István, 22 So. 7th St, Levelező titkár: Rezes Mihály, P. O. B. 38, Duquesne, Pa.

Osztályok vannak:

Willock-on, Pa. (1. oszt.) Titkár: Zakány Albert, P. O. B. 66, Willock, Pa. Gyűlések minden hó 1-5 vasár-napián délután 2 órakor.

McKeesport-on, Pa. (2. oszt.) Titkár: Esik Benjamin, Box 169, Roth Bank, McKeesport, Pa. Gyűlések min-den hó 4-5 vasárnapon délután 1 órakor.

Rankin-ban, Pa. (3-ik oszt.) Titkár: Lovass Bertalan, 330-2nd Street, Rankin, Pa. Gyűlések minden hó 4-ik vasárnapon délután 2 órakor a 4-ik Broughton-ban, Pa. (4. oszt.) Titkár: Bíró Szabó Ferenc, P. O. B. 4, Bructon, Pa. Gyűlései minden hó 2-ik vasárnapon délután 2 órakor az Italian Hallban.

Nő-osztály Duquesne-ban, Pa. (7. osztály) Titkár: Tóth Károlyné 38 Linden Avenue, Duquesne, Pa. Gyű-lések minden hó 2-ik vasárnapján este a magyar ref. templom iskolá-jában. — s egyszer csak a gyerekek meg-jele-Delejni szándékozik felvilágosítást kapnak a titkároktól vagy a gyűlé-seken.

Mikor kiszabadult, rendszeres, de ravasz had-járatot kezdett a titkár ellen. Összeszedte a be-sorozott volt honvédeket és abban a közönséges ko-misz mundeiban a város legelső kávéházába, koos-hónapra becsukták.

Sok mindenféle bolondságot... Egyszer egy új hadnagy megkérdezte tőle, hogy hívják? — Edmund von Lantay. — Mit von, — kiáltott a hadnagy, — egy ilyen komisz közlegénynek nem szabad a von-e használni. — A fiu káprált és visszatelt: — Jégvesz meg uraságod, hogy az én őseim már akkor nemese emberek voltak, mikor még osz-trákok nem is voltak a világon. — A hadnagy rögtön vasra verette Lantayt, s két hónapra becsukták.

dom, hogy az isaszegi csata napján foglyokat örz-tem, s a horvát és német katonák összeverekedtek és nekünk köztük kellett lenni, hogy lecsillapodja-nak. Azt is tudom, hogy mikor Pestet újra elfog-lattuk, én egy Singer nevű zsidó vargánál voltam beszállásolva, a ki olyan fényes lakomát rende-zett magamnak, s két honvédtársam tiszteletére, hogy öt napra elrontottam koplakához szokott gyom-romat. Allam ott Kosuth lakasa előtt és Görgey főhadiszállásán. Kenyeres kocsikat kísértem Va-g-eig, hol egy öreg asszonytól, kinek a fia velem szól-galt s a kiroi neki jó híreket hoztam, egy ezüst to-fintot kaptam ajándékba. Aztán a nagy-salbi útközét után kétszáz elfogott osztrák granátost kísértem le Pestre. Ezek az én életemyem. Ezek-ből bizony te nem igen fogsz regényeket csinálni. — Valami Lantay-fíut említtél Kálmán bácsi. — Igen, ő velem együtt volt besorozva cseré-párnák, Gázdag, Tegei nemese családból származott... Fene egy legény volt...

— 150 —
— 151 —
májába, cukrászhözjába vitte őket, a hová a tisz-tek jártak, s ott liköröztek, pezsgőztek, a szegényes gázsíjuktól magyanehezen éldelegő szubalkarnus tisz-tek nagy bosszúságára. Vágre a közlegényeket di-rekt elitelték a nyilvános helyek látogatásától. Lantayt pedig újra becsukták. Igy mulattunk mi egykor Trieszt városában.

A bosnyák háboru már közelebb volt, arról töb-bet lehetett hallani. A falubeliek részeit katonák, a részint fuvarosok vettek benne részt s zsidókat a hadjáratot, mint a bokrot. Az örökös koplakást emlegették folyton, meg a szilvát, mint egyetlen táplálékukat. Valamelyik zivataros téli esén egy különös-sóvány, sapadt, tarkán, de nem nagyon melegen öltözökdött alak állított be a parókiaira s bemutat-ta magát, mint a ma érkezett cirkuusz igazgatója. A papot kereste.

Apósom szól, hogy ő az. — Tessék eljönni, a kis fiamat megkeresztelnem. — Igen, mert baldoklik. — Nem tudja? Orvos látta már? — Nem látta. De minek is. Én tudom, érzen, hogy meghal. Már két gyermekem halt meg ilyen baj-ban. A bore elkezd hamlani, hónapokig folyton ham-lak, — s egyszer csak a gyerekek meghal. Nem tud-nak azon az orvosok segíteni. Próbáltam.

Apósom fölvette bundáját és ment. Mikor viss-zajött, mesélte, hogy hatónapos a gyerek, s a szegény nyomorult komédiás csapat ott jalgat fo-ltote a nagyvendéglő füstös ivojában. — Másnap reggel újra megjelent az igazgató. Még sapadtabb volt, festékmarta arcan, becssett sze-mein látszott az álmatlannal töltött éj. — Tiszteendő ur, tessék jönni, eltemetni a fia-mat.

A fiu haláláigapadt lett s el kellett hallgatnia. A vérvesszés elgyöngyölte. Intett Borbásnak, hogy majd később Adak neki egy kis pálmát, mire el-szunnyadt. Borbás odahajolt hozzá, megismogatta forró homlokát. Aztán elfordult s a szemében egy könny csillogott.

(A fiu nyoszorógt és kérte, hogy fordítsák oldalát. Nagyon sajnogták a sötét Föltájtott egy po-hár vizet és diktált tovább.)
— Ne félsem hát engem, édes szülőanyám, mert én olyan egészséges vagyok, mint a macsk, most már túl vagyok minden veszedelemre, a német se bánt velem rosszul... esztendőre látjuk egy-mást... tán hamarabb is...

— 147 —
terítették a priestre és így jól betakarva elaludt. De csakhamar láza támadt, fölperedt és vizet kért. — Káprál ur, — szól halhalk Borbás, — nem felejtette még el a levelet? — Nem. — Most tán megírhatná. — Ugyan mit írjak mostani szomorú állapo-todban? — Majd én mondom, csak tessék írni. — Borbás tolat fogott s írta, a mint következ-ket: Kedves anyám! Boocsassa meg, hogy régóta nem értesíttem sorsomról, mert annyit dolgom volt, hogy nem ér-tem rá, egy napot se töltöttem soha egy helyen, mindig ide-oda jártalkunk az országban. Azt már táb hallotta, hogy mi letettük a fegyvert, így hát vége van a háborúnknak, mert elárultuk bennünket. De a német asszonyéva, hogy minik olyan jó kato-nák vagyunk, hogy nem ereszt haza, neki is szol-gáljunk. Így hát most jó dolgunk van, eszünk, iszunk, söprünk, sutrolunk s olyan országba me-gyünk, a hol öröklé nyar van és a kenyér a fán terem.

— 146 —
— Ez kivégzés! — szól Jánossy. — Talán magyart végeznek ki! — szól Pon-grác.
— Az ablakhoz rohantak. A születő hajnal fényve derengett az udvaron. Tompa dobpergéssel, főtű-zöt szorongóval egy kare haladt, közepen egy hon-védattilás, láncravert alak, mellette a pap Jánossy-folkapta az ablakot.
— Isten veled, bajtárs! Imádkozni fogunk ér-ted, mi rab magyarak!
— A lánc megcsorrent, az elített feléjük tártá karját.
— Isten veleték! Eljelen a haza! — felelt vissza. — Eljelen a haza! — kiáltott vissza az ablak-ból száz torok.
— Stark trommeln! — vezényelt az őrnagy.
— Negyven dob perdtit meg egyszerre, irtoztató-átüborogással, de Jánossy hangja tulkiáltotta:
— Térdejl! Imához!
Az ekzekúció elhaladt. A honvédek még akkor is térdeltek, mikor az őrség berohant. Jánossyt meg vasalva azonnal elvitték, a többi az udvarra pá-rancsolták.
— Mi vár ránk? — sutogta Borbás.
— Tizedelés, — felelt hidegen Pongrácz.
Dacos némasággal állt ott a magyar, mikor kiolvasták és oldal állították a tizediket. S akkor jött a parancs, hogy vesszót fognak futni. Barbar büntetés volt ez!

Az áldozatokat elvitték, s csak délfelé kerültek vissza, egymást támogatva, verevésztetlen, sapat-tan. Legalább ezer vesszőcsapást kapott mindegyi-kük. Legjobban oda volt a kis Szabó. De Borbás és Pongrácz megmosták sebeit, bekenték valami zsirral melyet egy jószávu cserepartól kaptak, s hoztak nekik titokban a kántinból jó ebédet. Ebéd után az ép bajtársak durva katonaköpenyekből puha ágat

A m ta el hogy a fölté gyaná fogadr A m ilyen Felelt rozott ján a mutat hogy vetés Elő hajlan de cs lenes Az ig szovje a hol veteli Szege ben a séges kok szába Magyar kal a oláho Má leni z orszá

Az eln köző leg nye az v bizottat, tábornok tal bizta netet a nok el-ise sheviki nem tud zott Buz nyal me Smuts érdekeses vészeseg francia, pedig ti azt besz des offi lól. Hir töben m had- vezette. Bizon vészeseg Smuts rozák é risi hir ve, hiv sen jav irányba teni a nek abb many k barásá Smut re, aprí resztett A ma guket a ga a tá Az o lenleg A mag semleg olasz é száll m A a fölté elfogad megszá kat es meg? Smu nácskoz a zárla gedjék leti cik és szér A m külön külden A m ta el hogy a fölté gyaná fogadr A m ilyen Felelt rozott ján a mutat hogy vetés Elő hajlan de cs lenes Az ig szovje a hol veteli Szege ben a séges kok szába Magyar kal a oláho Má leni z orszá